

เปลี่ยนพฤติกรรมมนุษย์ด้านลบให้เป็นด้านบวกด้วยหลักพุทธพฤติกรรม
Change the Negative to Positive Behaviors
by Buddhist Cognitive Concepts

พระชยานันท์มณี

Phrachayanantamunee

บัณฑิตา จารุมา

Bantika Jaruma

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นาน

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nan Buddhist College

E-mail: orapininwong@gmail.com

บทคัดย่อ

พฤติกรรมมนุษย์ในปัจจุบันตกอยู่ภายใต้โครงสร้างที่ไม่พัฒนาทางจริยศาสตร์ ตัวอย่างเช่น การถือกลุ่มพวกพ้อง การยึดตนเองเป็นสรณะ ความไม่เป็นตัวของตัวเอง การยึดในกระแสนารยธรรมตะวันตกมากเกินไป การเข่นฆ่าซึ่งกันและกัน ทุกอย่างล้วนดำเนินไปภายใต้แรงขับเคลื่อนโลภะ โทสะ และโมหะ อันนำมาซึ่งผลกระทบด้านลบต่อสังคมอย่างใหญ่หลวง อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมเหล่านี้สามารถแก้ไขได้หากเรียนรู้พุทธพฤติกรรมอันมีหลักปฏิบัติสุปับาทและมรรคมีองค์ 8 เป็นพื้นฐาน ยิ่งไปกว่านั้น เด็กตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ควรเรียนรู้พุทธพฤติกรรมเป็นพื้นฐานในการพัฒนาจิตใจที่ดีและปัญญาควบคู่กันไป จะช่วยให้คนเราเปลี่ยนจากพฤติกรรมด้านลบเป็นด้านบวกได้

คำสำคัญ: พฤติกรรมมนุษย์, พุทธิพฤติกรรม, แนวคิดทางพระพุทธศาสนา

Abstract

Human's behavior, nowadays, is under the structure that does not develop in ethics. For examples, the patronage, the self-attachment, the no self-identity, the overuse of western civilization concepts, and killing each other. Everything is driven under greed, anger, and ignorance which will bring the enormously negative effects to the society. However, all of these behaviors can be solved by learning the Buddhist cognitive behaviors such as the Law of Dependent Origination (Paticca-samuppada) and the Noble Eightfold Paths (Atthangika-magga)

by fundamentally learning. Moreover, the primary and secondary students should also learn the behaviors based on the Buddhist concepts in order to develop the good mind and wisdom together which can change their behaviors from negative to positive ones.

Keywords: Human Behavior, Buddhist Cognitive Behaviors, Buddhist Concepts

1. บทนำ

การพัฒนาตนเป็น กระบวนการของ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตัวเราเองให้ไปสู่ ภาวะที่ ดีกว่าและ เป็นที่ต้องการ มากกว่า แต่กระบวนการ ดังกล่าว ไม่ใช่เรื่องง่ายทั้งนี้เพราะ พฤติกรรมมนุษย์นั้นซับซ้อน มีองค์ประกอบ และปัจจัย เกี่ยวเนื่องจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้ จึงมี ความจำเป็น ที่ผู้ศึกษา จะต้องทำความรู้จักสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นเพื่อที่จะได้จัดการ ให้มีอิทธิพล เชิงบวก หรือหลีกเลี่ยง หากมีอิทธิพลเชิงลบต่อ การพัฒนาตนเอง การศึกษาปัจจัยพื้นฐานของ พฤติกรรม จะช่วยให้เข้าใจ พฤติกรรมมนุษย์ ได้ดียิ่งขึ้น

2. พฤติกรรมด้านลบของมนุษย์

พฤติกรรม หมายถึง การแสดงออกทางพฤติกรรมของแต่ละบุคคลต่อตนเอง เพื่อนฝูง และกลุ่มรวมทั้งองค์การหรือสังคมที่เขาได้อาศัยอยู่ พฤติกรรมที่แสดงออกนั้น เป็นทั้งพฤติกรรม ที่อยู่ภายใน และแสดงออกภายนอก เป็นทั้งลัทธิมนุษยนิยม และเปิดเผย มีลักษณะสลับซับซ้อน บางคนยังมีอยู่เช่นฆ่าบุคคลที่เขาไม่ชอบได้ บางคนโกหกทรัพย์สินของญาติพี่น้องได้ บางคนแย่งชิงสมบัติเช่นฆ่าพี่น้องของตนเอง ลูกบางคนฆ่าพ่อแม่ตนเองได้ตนเองได้หรือจ้างวานฆ่าพ่อตนเอง ได้ ไม่ต้องเอ่ยถึงสามีภรรยาที่ฆ่ากันเพราะฤทธิ์ของกามเทพภรรยาบางคนขนาดถึงเอามีดโกนตัด เจ้าโลกของสามีทิ้งส้วมไป รวมทั้งจ้างวานคนชั่วไปเช่นฆ่าภรรยาคนที่สองหรือคนที่สามของสามี ตนเอง จะเป็นเพราะว่าทั้งผู้ชายและผู้หญิงพากันแย่งก้นเนื้อ และชิ้นเนื้อของกันและกันจนต้อง ก่ออาชญากรรมทำเข็ญ ปล่อยให้ลูกน้อยต้องเผชิญกับโลกโดยลำพังเพราะผลของการเช่นฆ่าซึ่ง กันและกัน ไม่รวมถึงการแย่งชิงผลประโยชน์และอำนาจระหว่างคนในชาติเดียวกัน (ดร.บุญทัน ดอกไธสง, 2528: 1) และระหว่างประเทศต่อประเทศ การเอาเปรียบกันของคนในชาติระหว่างคน รวยกับคนจน ได้เป็นไปอย่างโหดเหี้ยมเพราะขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งที่เป็นผู้ผลิต ได้กลายเป็นคน ตกต่ำในสังคม เช่น ชาวนา ได้มีชีวิตอยู่อย่างฝืดเคือง แต่ขณะเดียวกัน ผู้ขายข้าวในเมืองได้ กลายเป็นเศรษฐี เอาเปรียบพวกเขาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด และเช่นเดียวกันกับการเช่นฆ่ากันของกลุ่ม ผู้แสวงหาอำนาจ ซึ่งเช่นฆ่าพวกพ้องเดียวกัน นอนด้วยกันเรียนมาจากสถาบันเดียวกันยังต้องเช่น ฆ่ากันเพราะอะไร ไม่เพียงแต่เท่านั้น การเอาเปรียบกันระหว่างประเทศยังเต็มไปด้วยการไร้ คุณธรรมประเทศมหาอำนาจ เอาเปรียบประเทศด้วยพัฒนาไครมีเทคโนโลยีมากกว่า กลุ่ม

ประเทศนั้นได้เอาเปรียบมาก ประเทศด้อยพัฒนาและประเทศที่กำลังพัฒนาได้ตกอยู่ภายใต้ อิทธิพลของประเทศเหล่านั้นอย่างงัดแงะไม่ขึ้น เขาสั่งรัฐบาลประเทศนั้นให้ทำอะไร ซื่ออะไรของ เขาก็ยอมปฏิบัติตามเขา ดังนั้นตนเป็นลูกชายของเขา แม้แต่มหาอำนาจสั่งให้ฆ่าประชาชนผู้ ก้าวหน้าของชาติตนเองก็ยอม บางประเทศเลวร้ายถึงการนำกองกำลังต่างชาติมาบุกบ้านเมือง ของตน เป็นเครื่องมือของประเทศให้มาข่มขู่ ขูดรีดเช่นฆ่า และตัดทวงเอาผลประโยชน์ของชาติ ตนเองไป แล้วนำคนของต่างชาติมาอยู่ในประเทศของตนอย่างมากมาย นั่นหมายความว่า ยอมให้ กองกำลังต่างชาติมาเช่นฆ่าญาติพี่น้องสายโลหิตเดียวกัน และประเทศของตนได้กลายเป็น เมืองขึ้นของพวกเขาตั้งปัญหาเวียดนาม เขมร จีน และทิเบต ฯลฯ

อะไรเป็นพื้นฐานของพฤติกรรมดังกล่าวและทำไมโลกของเราจึงเป็นเช่นนั้น ทำไมคน ชาติเดียวกันจึงเอาเปรียบกัน ทั้ง ๆ ที่ผู้ถูกเอาเปรียบคือผู้ผลิต ทำไมชาติที่มั่งคั่งแล้วจึงเอาเปรียบ ชาติที่ยากจนอ่อนแอ ทำไมชาติที่ร่ำรวยจึงโฆษณาสิทธิล่าอาณานิคม ลัทธิทหาร แล้วเป่ามนต์ โกหกว่า ประเทศโน้นประเทศนี้จะบุกรุกประเทศของตน รัฐบาลของประเทศที่ยากจนยินดีถือ อารมณ์และอะไพล์หันสมัยจากเขาโดยไม่อาทรร้อนใจแม้ว่าประเทศชาติของตนจะอดอยาก แทะที่จะสร้างงานสร้างโรงงาน สร้างอุตสาหกรรม สร้างกลสิกรรม ชลประทาน และโรงงานปุ๋ย และอุปกรณ์พัฒนาประเทศที่จำเป็น เพื่อยกฐานะของคนในชาติแต่ต้องสะสมกองกำลังเพื่อรักษา อำนาจของตนเอาไว้ ข้าราชการเพียง 1 ล้านคนเท่านั้นได้เป็นผู้ได้ประกันการงาน สิ้นเดือนแล้วมี เงินเดือนกัน และมีเพียง 5-6 ตระกูลเท่านั้นที่มีอภิสิทธิ์เหนือประชาชน 47 ล้านคน และทำไม กองกำลังของชาติจึงได้ตั้งขอบข่ายในการปราบปรามประชาชนผู้คัดค้านการเอาเปรียบพวกกลุ่ม ชนดังกล่าว และทำไมจึงเป็นได้ถึงเพียงนั้น

ในขณะเดียวกัน ได้มีสถาบันต่าง ๆ เป็นจำนวนมากในโลก หรือในประเทศต่าง ๆ ได้ พยายามค้นคิดหาวิธีการสร้างนโยบายเพื่อยกฐานะของประเทศของตน หรือปรับเปลี่ยนเพื่อ ความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงสังคมของเขา ประเทศที่พัฒนาตนเองได้และมี ความก้าวหน้ามากคือ ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ ได้พยายามยึดแนวความคิดในการบริหารเป็นของ ตนเอง ถ้าท่านศึกษาดูการบริหารของญี่ปุ่นแล้วเขามีหลักการบริหารเป็นของตนเองดังเช่น ญี่ปุ่น เน้นระบบอาวุโส ระบบสวัสดิการ และการอุทิศตนให้แก่บริษัทที่ตนสังกัดอยู่โดยไม่นิยมเปลี่ยน คนบ่อย โดยเน้นเอาสถานที่ที่มีเงินมากแบบสังคมไทยของเราที่ไหนเขาเสนอให้เงินเดือนดีกว่า หรือ อาจจะมีโอกาสสวาก็ย้ายไปเรื่อย ๆ ซึ่งเป็นการเสาะแสวงหาแต่กำไร จากสภาพที่มีกำไรอยู่แล้ว ซึ่งต่างจากชาวญี่ปุ่นทั่วไป ซึ่งเอกบุคคัลได้มีการตัดสินใจที่สำคัญอยู่ 3 ประการ (กรมเจรจา การค้าระหว่างประเทศ, 2011: 90) คือ

- 1) จะเรียนที่ไหน
- 2) จะแต่งงานกับหญิงหรือชายแบบไหน
- 3) จะทำงานที่บริษัทไหน

จากแนวคิดดังกล่าว คนญี่ปุ่นได้เป็นผู้เตรียมพร้อมที่จะเรียน เลิก และอุทิศให้แก่ องค์การนั้น ๆ และแล้วผลแห่งสงครามโลกครั้งที่ 2 อันเกิดจากผลพวงของระบบทหารนิยม หรือ ระบบเครื่องแบบนั้น ทำให้ประเทศญี่ปุ่นต้องประสบกับเคราะห์ร้ายที่สุดในโลกแต่เพราะความคิด ได้ดำเนินนโยบายผิดพลาด โดยกลุ่มทหารเป็นกองหน้านั้น เขาได้หันจิตใจที่สุดสะท้อนนั้นกลับ สร้างประเทศขึ้นใหม่โดยความอดสาหัส วิริยะ เงินทุกบาททุกสตางค์ได้ถูกกำหนดหมายเพื่อการ ผลิตคนให้มีคุณภาพตั้งแต่อนุบาล เพื่อให้เขามีความรักและมีความศรัทธาต่อชาติของเขา การ อดสาหัสกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้สร้างขึ้นอย่างมีคุณภาพ เรื่องการศึกษา เรื่องปากเรื่องท้อง เป็นสิ่งสำคัญด่วนสุด ไม่ใช่เรื่องการทหารแบบประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลาย จึงกล่าวได้ว่า ประเทศญี่ปุ่นมีการศึกษาที่สุดทุกระดับในประเทศ ญี่ปุ่นเขาใช้อะไรเป็นพื้นฐานในการสร้างชาติ เมื่อเขาสร้างชาติได้แล้วประชาชนย่อมอยู่ดีกินดี เมื่ออยู่ดีกินดีแล้วสมองของประชาชนของเขา ย่อม เปรื่องปราดกอร์ปกับเขามีผู้นำที่มีความสามารถ ไม่ยึดติดต่อกับระบบศักดินา ยศฐา บรรดาศักดิ์ และชาติตระกูล ไม่มีตัวหินชาติและถ่วงชาติ ไม่มีตัวประจบสอพลอ ไม่มีผู้ชูคอระหง ซึ่งมีแต่ จิตใจรักชาติ รักวิชาการ รักความเป็นธรรมและอุทิศตัวเพื่อชาติ จะเห็นได้ว่านายก 12 คน หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 มีแต่บุคคลที่จบมหาวิทยาลัยโตเกียวเกือบทั้งหมด เป็นผู้มีความสามารถในกิจการบ้านเมือง ซึ่งพวกท่านเหล่านั้นได้เป็นใหญ่เป็นโตนั้นมิได้เกิดจากการ อุปการะหรือหยาบย่น แต่คนเหล่านั้นมีโครงการบริหารกิจการบ้านเมือง เพราะเป็นผู้มีความสามารถโดยผ่านกระบวนการประชาธิปไตยเข้ามาสู่โลกการบริหารประเทศนั้นหมายความว่า ประเทศของเราบริหารประเทศโดยอาศัยการพัฒนาจิตที่ได้อบรมบ่มนิสัยตั้งแต่เป็นนักเรียน อนุบาลตลอดจนมหาวิทยาลัยและประสบการณ์การทำงานมาช่วยเป็นพื้นฐานในการเข้ามาบริหาร ประเทศเช่นเดียวกันกับบริษัทที่มีชื่อเสียง พวกเขาบริหารเพื่อสร้างคนใหม่ บริหารเพื่อเกิดการ พัฒนาและทำทุกอย่างเพื่อชาติ เงินทองที่ได้กำไรได้ทุ่มเทลงไปใน การวิจัยเพื่อค้นคว้าเกี่ยวกับการตลาด เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ เป็นหลายหมื่นหลายแสนล้านบาท ดังกรณีของบริษัทโตชิบ้า ได้ลงทุนวิจัยสิ่งใหม่ ๆ ปี 2526 ประมาณ 2 แสนล้านบาทไทย หากแต่นายทุนประเทศไทยจะจ้าง นักวิชาการเพียงคนหนึ่งหรือสองคนเท่านั้นเอาไว้ติดต่อกับต่างประเทศ กำไรที่ได้มาก็เกิดจาก พฤติกรรมผูกขาด หรือเป็นเจ้าเก่าในกิจการนั้น ๆ เอง

ในขณะที่เดียวกับสถาบันการบริหารของประเทศไทย เราในปัจจุบันนี้ที่เรียกว่าเป็นผู้ กุมวิชาการของประเทศนั้น ได้สร้างทฤษฎีอะไรใหม่ ๆ ให้แก่ชาติบ้างเมือง ได้สอนอะไรที่เป็น พื้นฐานในการสร้างคุณค่าทางการบริหารแบบฉบับของตนเองบ้าง ได้มีจิตใจเพื่อวิชาการชาติ อย่างไร มีทุนทำการวิจัยหรือไม่ และการวิจัยนั้น ได้สร้างวิชาการอะไรให้แกชาติบ้านเมือง (หรือว่านิยมชมชอบเกี่ยวกับการทำวิจัยกับต่างประเทศ) ในแนวทางที่เจ้าของเงินต้องการ หรือ งานวิจัยในประเทศไทย อาจารย์ไทยทำได้ หากแต่ไปจ้างชาวต่างประเทศมาทำวิจัยให้ ซึ่งมันเป็น ข้อผูกมัดจากเจ้าของเงินทุน เช่นยืมเงินธนาคารโลกมาวิจัยระบบราชการไทย ทางธนาคารโลกก็ ส่งฝรั่งไม่รู้เมืองไทยมา 2 คน ฟิลิปปีนส์ 1 คนมาทำการวิจัยในราคาเดือนละ 2 แสนบาท

งานดังกล่าวจ้างนักศึกษาที่จบปริญญาตรีในประเทศไทยทำก็ได้ และก็น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งที่มหาวิทยาลัยเมืองไทยนั้นมีแต่เด็กที่สวยงามซึ่งเน้นเป็นพิเศษ มหาวิทยาลัยไทยบางแห่งไม่มีสถาบันวิจัยเป็นของตนเองเลย ถ้าจะมีก็ไปจ้างฝรั่งมาเป็นผู้จัดตั้งให้ทั้ง ๆ ที่เขาก็ไม่รู้อะไร ฝรั่งอเมริกา เขาก็คิดแบบอเมริกาอังกฤษเขาก็คิดแบบอังกฤษ ขนาดสถาบันวิจัยยังจ้างฝรั่งมาทำให้แล้ว แล้วส่วนที่เป็นมหาวิทยาลัยละ มีนำเล่างกรมกองต่าง ๆ ต้องมีผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศมาเป็นผู้ควบคุมตนเอง และเสียเงินมหาศาล จริง ๆ แล้ว เราสามารถตั้งเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาฝรั่ง ดูแต่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ไม่มีฝรั่งมาวางแผนให้ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ยังตั้งได้

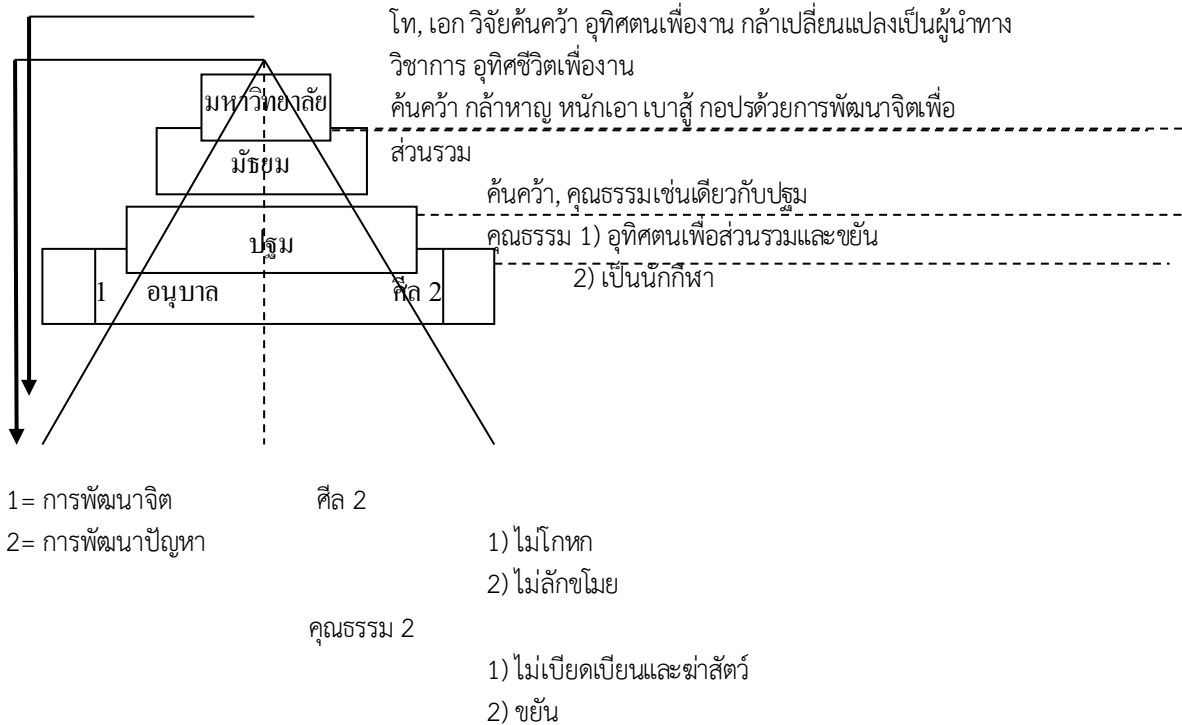
คนไทยลืมนึกถึงตนเอง เรามีชาติเป็นพัน ๆ ปี ถ้ายุคไหนมีต่างชาติมาช่วยมายุคนั้นคนไทยยิ่งอ่อนแอ เรานิยมขอความช่วยเหลือฝรั่งมากก็คือยุคสมัยรัชกาลที่ 5 และถ้าใครได้ไปเรียนเมืองนอกแล้วถือว่าวิเศษสุด ผลสุดท้ายเป็นอย่างไบบ้างในปัจจุบันนี้ เราคิด เราทำอะไรได้บ้าง มหาวิทยาลัยสอนอะไรบ้าง มีวิชาไหนบ้างที่เกี่ยวกับประเทศของตนเอง แม้แต่วิชาสังคมการปกครองไทย ชนบทไทยก็ยิ่งอ้างตำราฝรั่ง ฝรั่งเขาว่าอย่างไรก็ว่าอย่างนั้น เช่นเดียวกับวิชาการอื่น ๆ เช่น ตรีทศศาสตร์ ปรัชญา จริยศาสตร์ ไม่มีอะไรเป็นของตนเอง วิชาองค์การ หรือนโยบาย เช่นเดียวกัน เราต้องอ้างคุณพ่อฝรั่งท่านว่าอย่างไร เช่น เอซีไอนี้ วอลโด เอลตันมาโย อิราซานสกี โทมัส ท่านพูดว่าอย่างไรเล่มไหน และหลักการบริหารของกูลิค เออวิก มีอย่างไบบ้าง รู้จักรู้ดีเหลือเกินเกี่ยวกับองค์การต่างประเทศ แต่ของตนเองนั้นไม่เคยคิดว่าจะทำอย่างไร บริหารอย่างไร ใครทำอะไรที่ไหน บางครั้งนักศึกษาทำองค์การบริหารเกี่ยวกับประเทศมาส่ง ผู้สอนก็ไม่ยอมบอกว่าไม่เหมาะสม ที่เหมาะสมก็คือ “ผาหรั่ง” ถ้าเป็นเช่นนี้ มหาวิทยาลัยเมืองไทยคือมหาวิทยาลัยที่เป็นตัวแทนต่างชาติเช่นเดียวกับการมีแนวคิดเกี่ยวกับคนจบ รีเซจากเมืองเขมร ลาว สู้คนจบรีเซ จากประเทศฝรั่งเศสไม่ได้ นี่คือ พฤติกรรมบอกบ่งว่าถูกตัวเองอยู่ชัด ๆ และที่น่าสงสารอีกอย่างหนึ่งคือ การมองข้ามความรู้ความสามารถของมหาวิทยาลัยเพื่อนบ้าน ถ้าจบจากเอเชียแล้วสู้เมืองฝรั่งไม่ได้ บางคณะเปิดรับสมัครคน 4 ปีแล้วยังหาคนไปสอบไม่ได้ เพราะบอกว่าปริญญาจากอินเดียไม่เอา อังกฤษไม่เอา อเมริกาก็ไม่เอาผู้สมัครคนหนึ่งพูดว่าพวกเขาครองพ่อเขามาสมัคร เรื่องนี้เป็นเรื่องจริง ๆ ไม่ใช่เรื่องเล่าใส่ใครหาความแค้น หากแต่เห็นกับหูดูกับตาว่าสักวันหนึ่งจะเขียนเรื่องพฤติกรรมมหาวิทยาลัยจริง ๆ สักครั้งซึ่งเป็นการดำตนเองด้วย เพราะผู้เขียนเอง ถ้าเขียนหนังสือไม่อ้างฝรั่งแล้วกลัวผู้เชี่ยวชาญในการอ้างฝรั่งท่านดูถูกเอา อยากจะเป็นคนไทย เขียนหนังสือเอาแต่เรื่องจริงแบบญี่ปุ่นและเยอรมัน ก็ไม่กล้าเพราะหัวแถวท่านสร้างถนนไว้อย่างนี้ถ้าไม่เดินตามจะหาว่า “เข้าเมืองตาหลิ่ว แล้วไม่หลิ่วตาตาม” น้ำเชี่ยวอย่าเอาเรือไปขวางและไปอ่านหนังสือของท่านอาจารย์ ส.ศิวัรักษ์ ที่ว่า “น้ำเชี่ยวจงขวางเรือ” นั้นท่านพูดถูก เป็นผู้มีควมกล้าและมีจรรยาบรรณทางวิชาการ หรืออีกนัยหนึ่งผู้เขียนได้สนทนากับท่านอาจารย์บางท่านที่มีความเห็นว่าทิศทางของการบริหารเมืองไทยนั้น น่าจะเป็นตัวของตัวเอง ประเทศไทยไม่มีสกุล ออฟ ธอท เป็นของตนเองเลย โดยเฉพาะสกุลเกี่ยวกับการบริหาร เราน่าจะมองหาจุดบกพร่องของเราแล้วถามดูใจเราว่า คนไทยคิดเป็นไหม นักวิชาการไทยเป็นตัว

ของตัวเองได้ไหม สัมผัสตัวเป็นนักเรียนของอาจารย์ฝรั่งได้ไหม ดังเช่นกรณีของอเมริกาที่ต่อสู้กับแม่เพื่อเอกราชนั้น เป็นลูกทรยศต่อแม่ไหม แน่แน่นอนสติและภูมิปัญญาของอาจารย์ฝรั่งนั้นเราไม่ปฏิเสธ แต่อาจารย์ฝรั่งท่านไม่ได้สอนว่า เรียนจบไปแล้วจะเขียนอะไรจะพูดอะไรให้ยกตัววันตกเป็นตัวอย่างของเมืองไทย ภูมิปัญญา หรือตัว อีฟิสทีโมโลยี สอนให้เราเสาะแสวงหาที่ดีที่สุดและเลือกทางเดินเป็นของเราเอง แล้วเลือกทางเดินของเราหรือยัง

ได้กล่าวมาแต่เบื้องต้นนั้นก็เพื่อที่จะชี้ให้พิจารณาว่า การบริหารของไทยนั้นน่าจะมีเอกลักษณ์ของเราเอง เราจะต้องเป็นตัวของตัวเอง พฤติกรรมของเราก่อกำเนิดมาจากความเป็นไทย สังคมไทยถูกหล่อหลอมมาจากพุทธศาสนา แต่ศาสนาอื่นก็มีอยู่หากว่าคนส่วนมากเรียนหนังสือมาจากโรงเรียนวัด ซึ่งมีวัดไว้สำหรับสี่วัด ดังนี้ 1) วัดจิตวัดใจ 2) วัดความรู้ 3) วัดความดี 4) วัดครู วัดอาจารย์

ซึ่งหมายความว่าจิตใจของคนในเขตวัดนั้นๆ เป็นอย่างไร มีทั้งสี่วัดหรือเปล่า และวัดครู วัดอาจารย์นั้นหมายความว่า วัดนั้นมีครูอาจารย์ที่มีชื่อเสียงไหม มีวิชาความรู้ดีไหมเป็นผู้มีจิตใจเพื่อแผ่และเป็นผู้นำญาติโยมพัฒนาชุมชนของตนดีไหม ถ้าทั้ง 4 ตัววัดนั้นก็เป็วัดที่สมบูรณ์แต่ในทางตรงกันข้าม วัดในปัจจุบันนี้ก็มี 4 วัดเหมือนกันคือ 1) วัดมีโบสถ์ 2) วัดมีเมรุเผาศพ 3) วัดมีกุฏิสวยงาม 4) วัดมีเจ้าอาวาสห้ามเรียนหนังสือ

ดังนั้น วัดทั้งสองนั้นก็วัดเหมือนกัน แต่ตามความเป็นจริงแล้ว วัดต้องเป็นสถานที่พัฒนาจิตใจให้เหมาะสมตามจุดหมายและเป้าประสงค์ของความเป็นผู้นำทางจิตของชาติที่กล่าวมาข้างต้นเพื่อชี้ให้เห็นว่า วัดคือมหาวิทยาลัยดั้งเดิมของชาติไทย และมหาวิทยาลัยคือแสงสว่างแห่งชาติที่จะนำชาติไปสู่การพัฒนา เมื่อฐานเดิมคือวัดไม่ได้ชี้แนะในวิชาการสมัยใหม่ และมหาวิทยาลัยที่ชี้แนะแต่ละวิชาตะวันตกนั้นก็หมายความว่า เราได้ขาดเอกภาพทางปัญญาแต่ถ้าสถาบันทั้งสองนี้ตั้งจากภวังค์ดังเช่นวัดได้หันกลับมาวิเคราะห์ตนเองปิดเช็ดถูทำความสะอาดสร้างคุณภาพของวัดทั้ง 4 ชั้น สร้างโบสถ์นั้นสร้างได้ แต่สร้างโรงเรียนด้วยมีโรงเรียนให้เด็กเรียนแล้วอย่าลืมมีโรงเรียนให้พระเณรด้วย ผ้าเหลืองไม่ศักดิ์สิทธิ์ถ้าผู้ห่มขาดศีล สมาธิ ปัญญา และวัดจะต้องทำที่เป็นฐานหลักฐานเดิมที่สร้างคุณภาพทางจิตใจให้แก่กุลบุตร กุลธิดา และพ่อแม่ของเด็กให้เป็นผู้มีความรักต่อชาติมีความเสียสละเพื่อชาติ นั่นคือมีศรัทธาต่อความเป็นไทยไม่โกงกินชาติ และทำงานเพื่อชาติ หมายความว่าในยุวชนของเรามีศีล 5 มาตั้งแต่เป็นเด็กอนุบาล-ปฐม-มัธยม-เตรียมอุดม แล้วส่งต่อให้มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเสริมสร้างความชำนาญวิชาชีพและกอบปรไปด้วยการอุทิศตนเพื่อส่วนรวม ทำงานซื่อสัตย์สุจริต กล้าจนเพื่อความถูกต้อง กล้ารับผิดชอบเมื่อทำผิดกล้าขัดคำสั่งที่ผิด ๆ กระตือรือร้นหาความรู้และวิชาการ ขยันหมั่นเพียรเพื่อตนเองและส่วนรวม ถ้าเป็นเช่นนั้นพลังเก่าเท่ากับ จิต + พลังใหม่วิชาชีพ เมื่อสมาสกันเข้าแล้วจะเป็นสองพลัง จิตปัญญาถ้าเมื่อจิตดีปัญญาดีแล้วนักศึกษาแต่ละคนจะเป็นเพชรที่เจียรนัยแล้วของชาติจะส่องแสงส่องทางให้แก่เพื่อนร่วมชาติของเราที่กำลังล้าหลังถูกเอาเปรียบจากคนต่างชาติเพราะความรู้ไม่เท่าทันเขาถูกเอาเปรียบจากทุนปู้รุ่นพ่อแม่รุ่นพี่ เพราะความเห็นแก่ของพวกท่าน

แผนภาพที่ 3.1: การพัฒนาจิต การพัฒนาปัญญา

จากพลังคู่ดังกล่าวย่อมสร้างบุคคลให้เป็นคนโดยสมบูรณ์ เด็กอนุบาลและปฐม
ไม่จำเป็นต้องให้เขาว่าตามว่ารักชาติอย่างโน้นอย่างนี้ แล้วสอดสาระภัญญะโดยที่เขาเองไม่รู้
ความหมายจะบอกเขาให้ทราบว่าจะอะไรคือศีล 2 คือข้อห้ามสองอย่าง และอะไรเป็นความดี
(คุณธรรม) 2 อย่างของเด็กอนุบาล ส่วนเด็กปฐมและมัธยมนั้นให้เน้นการรักษาศีลและการรับใช้
สังคม สนับสนุนการวิจัยและการค้นคว้าเพื่อชาติบ้านเมืองของตน ชาติจะรุ่งเรืองได้เพราะเราต้อง
สร้างคุณค่าของจิตก่อน เมื่อมีจิตดีแล้วย่อมมีปัญญาและสร้างสรรค์คุณค่าทางวัตถุและสร้าง
สังคมที่เหมาะสมได้ ถ้าจิตไม่พัฒนา แม้กายมีสิ่งวัตถุต่าง ๆ มาใช้สิ่งเหล่านั้นจะเป็นปัญหา ตนเอง
และคนอื่น และหาคุณค่าที่มีผลกระทบต่อชีวิตที่ดีของเพื่อนร่วมชาติไม่ได้นั้น การพัฒนาจิตแต่
เริ่มแรกของวัยเด็กจึงเป็นการเริ่มโครงการสร้างชาติที่ถูกต้อง ดุลยภาพดังกล่าวจะเกิดมิได้ต้อง
อาศัยกระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัย พระ และนักบริหารได้เห็นคุณค่าในการสร้างจิตใจของ

คนในชาติในขณะเดียวกัน การเรียนการสอนในวัยเด็กต้องไปไม่ยึดเหยียดท้องจำมาก ครูดุบิพุงเด็กตีเด็กแล้วให้เด็กหิวกระเป่าหนัก ๆ ขึ้นตึกเรียนอย่างน่าเวทนาเด็กๆ อาจเกิดโรคปวดหลังได้แต่ใครจะคิด ถ้าหากผู้บริหารกระทรวงปราศจากความรู้วิธีการและวิวัฒนาการ การเรียนรู้ของเด็กในชาติโรงเรียนหลายแห่งได้กลายเป็นแหล่งสร้างโรคจิตประสาทให้แก่เด็ก ๆ และเพาะเชื้ออาชญากรรมโดยไม่จำเป็น ประเทศที่ด้อยพัฒนา การบริการย่ำแย่ในทุก ๆ กรณี คำว่าสวรรค์บนดินจึงถูกกำหนดโดยค่าของวัตถุที่พวกเขาเสาะแสวงหามาเก็บไว้ได้มากกว่าเพื่อน ความภูมิใจที่มี คือการเอาเปรียบเพื่อนร่วมชาติได้มาก นั่นคือ คุณค่าที่เราสร้างพฤติกรรมตัวใครตัวมันมาตั้งแต่การให้คะแนนคนท้องจำเก่งโดยปราศจากการค้นหาสาเหตุของความเก่งที่เด็กทุกคนมีอยู่แล้วพัฒนาเขา งานสร้างชาติจึงยังมีปัญหาและสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวได้กลายเป็นพื้นฐานทางพฤติกรรมของคนในสังคม

3. โลกะ โทสะ โมหะ: เหตุแห่งปัญหาทางพฤติกรรมของคนในสังคม

ปรากฏการณ์ที่ชี้บ่งความล้มเหลวทางพฤติกรรมของประชาชนในชาติ คือการที่คนไทยเป็นจำนวนไม่น้อยได้กลายเป็นโจรผู้ร้าย แย่งชิง ปล้นสดมภ์จนมีโจรล้นคุกตะรางไม่เพียงแต่เท่านั้น คดีเกี่ยวกับเพศ เกี่ยวกับเซ็กเต็ง ได้กลายเป็นปัญหาใหญ่เป็นอย่างยิ่งของคนในสังคม ปัญหาเรื่องความปลอดภัยก็เช่นกัน รัฐได้จัดตั้งกองกำลังพลเรือนขึ้นทั่วประเทศและคนเหล่านั้นมีอาวุธปืนและอาวุธเหล่านั้นได้เป็นเครื่องทำลายล้างและเข่นฆ่ากัน ถ้าฝ่ายผู้ถืออาวุธเหล่านั้นไม่ชอบฝ่ายตรงกันข้าม อิทธิพลต่างๆ ได้เพิ่มทวีคูณขึ้น และกองกำลังพลเรือนบางส่วนได้ใช้อำนาจหน้าที่ข่มขู่ประชาชน โดยทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินไม้ตาย เลื่อยไม้ขาย ซึ่งบางครั้งถ้าจะทำชาวฝ่ายตรงกันข้ามได้ลงทุนเอาสำนักงานตนเองแล้ว หรือมีอุปนิสัยสำคัญๆ กลายเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้น้อยเป็นผู้กระทำก็มี ประเทศไทยของเราทุกวันนี้ได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของคนขี้ขลาดเลวมีปืนได้ทำหน้าที่ข่มขู่และเข่นฆ่าประชาชนผู้บริสุทธิ์โดยราคาฆ่าคนไม่กี่บาท

เมื่อเป็นเช่นนั้นสังคมไทยจึงเสมือนตกอยู่ในยุคมืด และยุคดำทางพฤติกรรม แม้แต่พระเองบวชมาแล้วหลายพรรษายังเป็นโจร ขโมยพระพุทธรูปของวัดตัวเองไปขาย ดังกรณีของนักบวช เณรชัญญะ คังศิริ ซึ่งมีเรื่องเกิดขึ้นที่พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งความชั่วอันเกิดจากการบวช แต่กายและใจเขาไม่บวชยังมีอีกมาก คนเหล่านี้ถูกความโลภ ความหลง ทางวัตถุมหาเป็นตัวการในการนำจิตใจไปสู่อบายมุขและได้รับความฉิบหายในที่สุด นั้นหมายความว่า องค์การต่าง ๆ ทางสังคมนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องชำระล้างพฤติกรรมชั่ว ๆ ให้หมดไป โดยการเน้นการพัฒนาจิตตั้งแต่เบื้องต้น ดังกล่าวมาแล้ว ไม่เพียงแต่เท่านั้น ลูกหลานชาวไร่ชาวนาได้กลายมาเป็นหญิงงามเมืองกันอย่างมาก ขนาดประชากรของชาติมี 48 ล้านคนเท่านั้น สตรีส่วนหนึ่งต้องกลายเป็นหญิงโสเภณีและออกไปขายตัวต่างประเทศมีชื่อก๊องโลก และกรรมกร ชาวไร่ ชาวนาต้องจำนำ จำนองไปขายแรงงานที่ตะวันออกกลาง ถูกขูดรีดทั้งทางบริษัทส่งคนไปนอก และบริษัทต่างชาติไปทำมาค้าขายในต่างประเทศ เมื่อคนเราขาดหลักยึด หึดหวังในชีวิตหาความก้าวหน้า

ไม่ได้ มีชีวิตอยู่อย่างอดอยากมนุษย์อาจจะทำทุกอย่างเพื่อสนองความต้องการของเขา ดังกรณีที่กำลังกล่าวมาแล้ว และปรากฏการณ์ของปัญหาดังกล่าวมีอะไรเป็นพื้นฐาน และเกิดอะไร

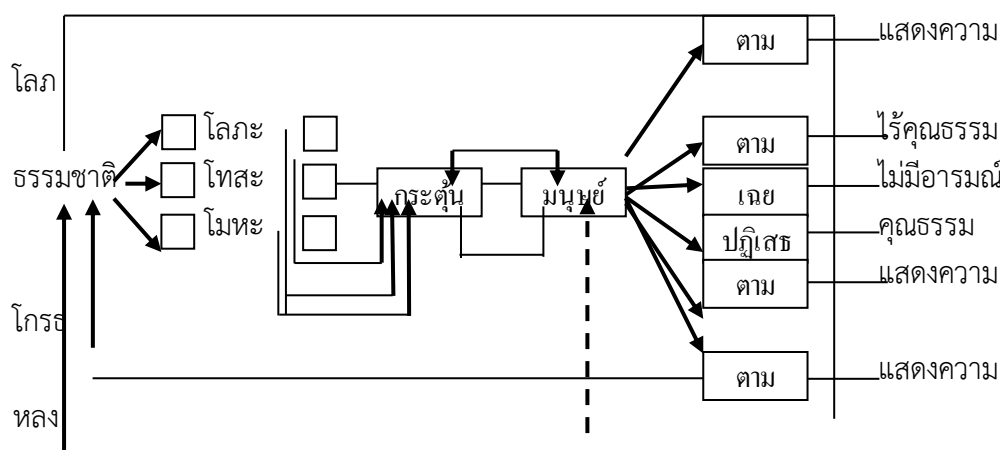
ส่วนบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งมีหน้าที่บริการประชาชน กับบริหารแต่ปาก ไม่ทำอะไรจริงจัง แก่งแย่งอำนาจหน้าที่กัน ยึดแน่นอยู่กับตัวใครตัวมัน พวกใครพวกมัน มีการอิจฉาริษยาแย่งชิงกันทุกวิถีทาง เพื่อตนเองจะได้ชัยชนะ ผลสุดท้ายไม่มีใครทุ่มเทชีวิตเพื่องานนั้น คือการทุ่มเทจิตใจเพื่อบริการและรับใช้ประชาชน ผลที่ปรากฏคือการสั่งสมพฤติกรรมเห็นแก่ตน และควรทำทุกอย่างเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ต้องการ ไม่ว่าถูกหรือผิด นั่นคือความเสื่อมโทรมของจิตใจ ซึ่งการเอาเปรียบกันในระดับบุคคลต่อบุคคล ต่อองค์การ และระดับชาติ ได้กลายเป็นปมร้ายที่ขวางกั้นการพัฒนาสังคมของตนเอง โดยเฉพาะได้เกิดปรากฏการณ์ของปัญหาในชาติ โดยเฉพาะความยากจน ความไม่เป็นธรรมย่อมประดังเข้ามาเหย้าประชาชนในชาติดังสังคมไทยที่ไร้พฤติกรรม

จากสภาวะที่กำลังกล่าวมาแล้วได้ชี้ให้เห็นว่ามนุษย์ในสังคมได้แสดงอาการผิดปกติทางกาย วาจา ใจออกมา จนไม่สามารถจะควบคุมตนเองได้ เพราะจิตของพวกเขาเต็มไปด้วยราคะ จิต คือ มีจิตใจอยากได้ของบุคคลอื่น หรือแสดงความอยากออกมาจนถึงกับปล้นเช่นฆ่ากัน เอาเปรียบกัน หรือทอดกลายของตนเพื่อแลกกับเงิน โดยมีลักษณะไม่ต่างอะไรกับความเป็นทาส เมื่อเขาไม่ได้อะไรสมดังปรารถนาแล้วก็ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ จิตขาดดุลยภาพ พวกเขานั้น ๆ ได้แสดงออกในทางโทสจริต นั่นคือได้แสดงอาการของความโมโหโทโสออกนอกหน้า ไม่เพียงแต่แสดงอาการของโทสจริตแต่ภายในเท่านั้น เขายังได้กระทำอาชญากรรม ก่อเรื่อง ก่อราวให้มีผลเสียโดยตรงแก่บุคคลหรือส่วนรวม ดังนั้น พฤติกรรมโลภะจึงเป็นตัวร้ายอีกตัวหนึ่งที่เข้าไปควบคุมกองบัญชาการของคน (จิต) แล้วผลักดันให้เรื่อนร่างนั้น ๆ กระทำในสิ่งที่เป็นการประทุษร้ายต่อสังคม ดังกรณีของบุคคลที่เกิดโลภะอยากจะมีควมร่ำรวยโดยเร็วแล้วเป็นมือปืนรับจ้าง ขायผีน ขायเฮโรอีน ลักขโมย ปล้นสะดม ถ้าเป็นการลักขโมย ปล้นฆ่า ขำเราแล้ว เปอร์เซนต์สูงจะเป็นคนไทยเดิมหรือไทยโบราณ ส่วนการขนเฮโรอีน และส่งเสพติดอย่างรุนแรง ส่วนมากจะเป็นพวกไทยใหม่จะคนมีเครื่องแบบไม่ว่าจะเป็นไทยเดิมผู้อดยาก หรือจะเป็นไทยใหม่ผู้อยากรวยก็ตาม ผลคือเขาผู้นั้นได้ตกเป็นทาสของจิตที่ถูกครอบงำโดยตัว ราคะ โทสะ โมหะ

อีกนัยหนึ่ง ความโลภที่ครอบงำจิตใจของบุคคลโดยทั่วไปนั้น ถือว่าเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งแต่ถ้าหากมันเป็นไปตามระบบของศีลธรรม กล่าวคือ ไม่เอารัดเอาเปรียบคนอื่นแล้ว มันก็มีดุลยภาพของความพอใจอยู่ในตัว แต่ถ้าหากมันก้าวล้ำจนถึงการกระทำปนาติบาตรต่อสัตว์ และต้นไม้ ดังกรณีของผู้ทำลายป่าถูกกฎหมาย คือพ่อค้าไม้ ตัดถูกต้องตามกฎหมายครั้งหนึ่ง และขโมยตัดครั้งหนึ่ง หรืออุตสาหกรรมป่าไม้จังหวัดหรือบริษัทค้าไม้ใด ๆ ก็ตามเขาเหล่านั้นได้เป็นผู้ทำลายชาติโดยตรง และโดยอ้อม นั่นหมายความว่าชาวบ้านตัดต้นไม้เพื่อปลูกบ้านหลังเดียว และเผ่าเพื่อทำนาก็ยังไม่เท่าพ่อค่านายทุนที่เอาเครื่องมือทันสมัยไปโค่นต้นไม้ทั้งป่าดง แล้วคนโค่นต้นไม้ก็ได้ประโยชน์ตอบแทนมหาศาลเป็นบุญคุณส่งไปถึงการเป็นมหาเศรษฐีทำลายป่าอย่างเดียวไม่พอยังเป็นถึงรัฐมนตรี เป็นผู้แทนและมีโอกาสบริหารประเทศในโลก

ของทุนนิยม แล้วพฤติกรรมหน้าเลือดดังกล่าวได้กลายเป็นพื้นฐานการสร้างพฤติกรรมของคนรุ่นหลัง ๆ เพราะเขาไม่มีจิตสำนึกในแนวทางสร้างสรรค์ นอกจากมีแนวคิดในการทำลายเพื่อสร้างความร่ำรวยให้แก่ตนเอง คนเหล่านี้เขาเกิดมาเพื่อทำลาย เขาคงคิดว่าการเกิดมาเพียงเพื่อการหาเงินและให้มีเงินมาก ๆ และบริโภคนั้นน้อยอย่างมากเกินกว่าชาวบ้านเป็น 10,000 เท่า แต่เขาหาว่าไม่ว่าการตัดไม้ทำลายป่า คือการทำลายวิถีชีวิตของธรรมชาติ อันรวมถึง ธรรมชาติและมนุษย์คนสัตว์ และได้ทำลายอุณภูมิและต้นน้ำลำธารอย่างที่เราไม่สามารถจะควบคุมได้ เมื่อคนเมืองซึ่งส่วนมากเป็นพ่อค้าคนกลางได้ทำลายป่าและหาความร่ำรวยจากธรรมชาติ โดยอาศัยช่องว่างของกองทหารผ่านศึกที่ไม่มีเงินใช้จ่ายในกิจการเพื่อกิจการของทหารพหุภาพแล้ว เกิดให้มีการอนุมัติกิจการอุตสาหกรรมป่าไม้จังหวัดขึ้นมา ผลสุดท้ายคนรวยคือพ่อค้า และผู้วิ่งเต้นขอสัมปทาน ท่านผู้อ่านที่เคารพเราไม่มีทางใดหยุดยั้งการโลภอย่างมากของคนส่วนน้อยในชาติที่กอบโกยเอาผลประโยชน์ของมวลชนไป เพราะพวกเขาเหล่านั้นเป็นข้าราชการของรัฐมีอำนาจอนุญาตและเป็นพ่อค่านายทุนใหญ่ที่นั้งรถเบนซ์ราคาหลายล้าน มีบ้านราคาเป็นสิบล้าน แล้วบุคคลตัวอย่างของพฤติกรรมโลภดังกล่าว ได้เป็นผู้กำหนดบทบาทในการทำลายชาติโดยความโลภรวย เมื่อเขาร่ำรวยแล้วจิตสำนึกเพื่อเห็นแก่ชาติบ้านเมืองก็ไม่มี ดังนั้น พฤติกรรม 3 ตัวดังกล่าว จึงเป็นมารร้ายคอยปลุกปั่นให้คนนั้น ๆ ได้มีโอกาสสร้างบาปให้มากที่สุดที่จะมากได้ แล้วความจนก็แผ่ไพศาลอันเป็นตราบาปให้แก่ชาติและเพื่อร่วมชาติ ดังนั้น พฤติกรรม 3 ตัวนั้นจึงได้กลายเป็นเส้นขนานกับการพัฒนา เราจะพัฒนาประเทศ สังคมและองค์กรไม่ได้ ถ้าหากว่าคนในชาติเราเป็นผู้เห็นแก่ได้ไม่คิดสิ่งใหม่ขึ้นมาช่วยชาติหากมีแต่ขายสมบัติของชาติกินโดยง่ายเดียว เมื่อเป็นเช่นนั้น เราจะมีวิถีทางใดที่จะระงับพฤติกรรมทำลายดังกล่าวให้เขาเหล่านั้นได้สร้างคุณค่าของชีวิตด้วยจิตสร้างสรรค์ ไม่ทำลายเป็นผู้ให้ความอบอุ่นแก่พลโลกและโลก แทนที่จะทำลายส่วนรวมแล้วสร้างความอบอุ่นให้แก่ตนแต่ฝ่ายเดียว การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งยึดเยียดความทุกข์เชิงุให้แก่สังคม พฤติกรรมของคนนั้นย่อมเป็นภัยต่อส่วนรวม แม้ว่าเขาจะได้รับการนับหน้าถือตาในสังคมที่มีพฤติกรรมจอมปลอมดังกล่าวก็ไม่ได้เชื่อว่า พวกเขาไม่ได้ทำบาปและก่อกรรมทำชั่วให้แก่คนในชาติ ถ้าชาติบ้านเมืองได้มีบุคคลที่มีความเห็นแก่ตัวมากประเทศนั้นก็จะถูกทำลายโดยจิตใจของพวกเขาเห็นแก่ได้ เห็นแก่ประโยชน์ของตน ซึ่งแทนที่จะนำเงินนั้นไปพัฒนาการศึกษา สาธารณสุข พวกเขากลับเก็บทรัพย์สินสมบัติมาพอกพูนอยู่กับตนแต่ฝ่ายเดียว แล้วคนในชาติไม่ได้มีโอกาสจากการทุนบำรุงของสังคมแล้วความอดอยากไร้การศึกษา ได้แผ่ขยายออกไปครอบคลุมสังคมนั้น ๆ สุดท้ายบ้านนั้น เมืองนั้นก็ไม่มีพันเกิดกสิกรรมหรือยุคทมิฬ หรือยุคทุระเขินดังในกรณีของเพื่อนร่วมโลกเช่นประเทศเขมรและการเกิดศึกสงครามของประเทศในตะวันออกกลาง ดังกรณีของพระเจ้าชาร์อิหร่านและบริวารได้สะสมทรัพย์สินสมบัติเอาไว้มากปล่อยให้ความมั่นคงไปพัฒนาอาวุธมหาศาล ส่วนลูกหลานของตนเองไม่ได้พัฒนา ผลสุดท้ายคนในชาติได้ลุกขึ้นมาเช่นฆ่ากันแม้แต่คนในชาติเดียวกันเอง เมื่อทำผิดแล้วก็ไม่ต้องขึ้นศาลสถิตยุติธรรม หากแต่สังหารโดยพฤติกรรมบ้านอำนาจแต่ฝ่ายเดียว เหตุที่เป็นเช่นนี้ได้ออกกรรมทำชั่วให้แก่คนใน

ชาติ เพราะพฤติกรรมกบฏเอกราชประโยชน์ไว้ส่วนตัวและพวกของตน รวมทั้งการไร้คุณธรรมของฝ่ายชนะที่ไม่มีมนุษยธรรม (ดร.บุญทัน ดอกไธสง, 2528: 19)

แผนภาพที่ 3.2: กระบวนการกระตุ้นจิตให้ปฏิบัติการตามกระแส

ตามปกติแล้ว มนุษย์ย่อมถูกกระตุ้นโดยกิเลส คือความอยาก ความอยากตัวนี้ที่ฝรั่งเรียกว่าตัวไคร์ฟ (Drive) ที่เกิดจากปฏิกิริยาทางเคมีระหว่างต่อมในสมองที่กระตุ้นผ่านระบบประสาทที่มีศูนย์บัญชาการอยู่ที่สมองและไขสันหลัง (Spinal Cord) ซึ่งคนไทยเรามักเรียกว่า อารมณ์ต้องการที่เกิดจากพลังงานปฏิกิริยาทางเคมีจาก ต่อมต่างๆ ดังกล่าวมาแล้วเมื่อความต้องการจากปฏิกิริยาดังกล่าวเกิดขึ้น ภาษาธรรมะเรียกว่า เกิดเป็นตัณหา คือนามและรูป นามหมายถึงวิญญาณคือ จิต วิญญาณหรือจิต คือความรู้หรือธาตุรู้ ซึ่งเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งที่อาศัยอยู่ที่ประสาทส่วนรู้และส่วนคิดแล้วประสาทอีกส่วนหนึ่งรับรู้อารมณ์ และส่งผ่านไปยังเครือข่ายของทวารรับรู้ทั้ง 6 หรือเรียกว่าอายตนะ ทั้ง 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เมื่อเราทราบแล้วว่าใจ หมายถึง รู้คือ ไตร่ตรอง ละเอียดประณีต ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญและเป็นตัวเอกของรูป ซึ่งรูปหมายถึงกายภาพของตัวตนหรือกายภาพของวัตถุอื่น ๆ ที่นามคือจิตเข้าไปรับรู้และยึดถือว่าสวยงาม ทรมาน ชั่ว ชอบ หลงใหล อยากได้ ฯลฯ เมื่อรู้ได้แบบนี้เราต้องใช้นามคือจิตภาพนี้เอง ควบคุมรูป คือ กายภาพให้เป็นไปตามสภาวะของศีลธรรมของสังคม เพื่อให้เป็นไปตามธรรมชาติ คือ ไม่เอาเปรียบ ไม่เบียดเบียน มีความพอเหมาะพอดีสภาพอย่างนี้คือการเข้าไปในตัวธรรมะของตรรกะ คือรู้เท่าทันสภาวะของอารมณ์ ความแท้จริง เราใช้จิตควบคุมตัวเจตสิก นั่นหมายความว่าจิตนั้นมีสภาวะที่สำคัญอยู่ 2 ประการคือ จิตคือธาตุรู้ เจตสิกคืออารมณ์หรือความต้องการ ถ้าจิตรับรู้มีสติมั่นคงย่อมทำลายอุปาทานคือสิ่งที่เจตสิกเข้าไปยึดมั่นตัวเจตสิกเป็นมายา (maya) หรือที่เรียกว่า อิลลูชัน (Illusion) คือภาพลวงตา ถ้าคิดว่าสิ่งนี้สิ่งนั้นก็ไม่มี ถ้าคิดว่าสิ่งนั้นไม่มี สิ่งนั้นก็ไม่มี แล้วแต่เราจะรู้จักสภาพความเป็นจริงหรือสภาพที่เป็นมายาหรือไม่

ดังนั้นเรามีความรักต่อสภาพสตรีสาวสวยคนหนึ่ง ถ้าคิดว่าเรารักเธอความรักก็มี ถ้าเราคิดว่าเราไม่รักเธอ ความรักก็ไม่มีจากภาษามายาดังกล่าว ได้ทำให้บุคคลยึดติดเห็นยั้งคิด ว่าสภาวะต่าง ๆ ที่มีจริง เช่น คิดว่าสภาพของรูปธรรมต่าง ๆ เป็นของเที่ยง มีตัวตนและเที่ยง ผลสุดท้าย มนุษย์ก็เปรียบเสมือนสุนัขที่มันแทะเล็มกระดูกว่ามันอร่อย แต่ผู้รู้เห็นว่ามันเป็นภาพ หลอกหลวงเหมือนกับศาสตราจารย์วีกเตอร์ แฟรงเคิล กล่าวว่า “The more you run the more you lost the more you need the more you want” (ดร.บุญทัน ดอกไธสง, 2528: 20) ซึ่งหมายความว่ายิ่งต้องการยิ่งไม่พอ ยิ่งหา ยิ่งต้องการ (ไม่พอ) มนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุดทั้งๆ ที่มีความ สิ้นสุดของชีวิตนั้นมี นั่นหมายความว่าทั้งความสิ้นสุดของกายภาพ, และความสิ้นสุดของจิตภาพ ถ้าเรารู้สภาพดังกล่าว เราจะได้นำเอาตัวพฤติกรรมโลกะ พฤติกรรมโทสะ และโมหะ โยนทิ้ง ออกไปจากจิตของเรา ซึ่งเรามีแต่จิตล้วน ๆ ที่มีความปรารถนาดี อยากเห็นคนอื่นได้ดีมีความสุข และกล้าแสดงความคิดเห็นอันบริสุทธิ์ตอบโต้กับกระแสธรรมที่เอาเปรียบประชาชนผู้ที่ยัง ไม่รู้เท่าทันเขาอย่างกล้าหาญ เพราะผู้มีจิตสะอาด สว่าง สงบ กล้าหาญ เรียกว่า พุทธจิต คือจิต อันรับรู้แล้ว รู้เท่าทันแล้วตื่นแล้ว จากกระแสของการเอารัดเอาเปรียบทั้งปวง เราจะไม่เสียตายน กายภาพถ้าหากว่าจิตภาพได้ต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของมวลชน และลองถามจิตท่านดูซิว่า ความถูกต้องและความผิดแตกต่างกันอย่างไร ผู้เสียสละกับผู้เห็นแก่ตัวมีลักษณะแตกต่างกันอย่างไร นักต่อสู้เพื่อความหลุดพ้นกับนักสนับสนุนกลุ่มผู้สะสมเอาเปรียบสังคม แตกต่างกันอย่างไร ชีวิต ของมนุษย์ไม่เนิ่นนานนักถ้าเปรียบเทียบกับสายลมร้อน เย็นและพยับแดดและคลื่นมหาสมุทร เพราะชีวิตมีลักษณะเกิดขึ้นและดับไปเฉกเช่นพยับแดด และคลื่นมหาสมุทรที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้น เราต้องมีความเข้าใจว่าเราเกิดมารับใช้สังคม เพื่อรับผิดชอบต่อบุคคลอื่น พอถึงเวลาอันสมควร หรือไม่สมควร เราจักต้องละทิ้งกายนี้ไป ท่านผู้สะสมเห็นแก่ตัวทั้งหลายเมื่อท่านจากโลกนี้ไป แล้วท่านนำเอาทรัพย์สินเงินทอง รถมาร เงินตรา แผ่นดิน บ้านช่องของท่านไปได้หรือไม่ เพราะ หนึ่งที่คนอื่นเขาไม่มีจะกินและพวกเขาก็เป็นเพื่อร่วมชาติ แต่เราก็คิดว่าการเอาเปรียบได้เป็นการ ดีที่สุด ดังนั้น มาเกิดมาปลดแอกชีวิตที่จิต เจตสิก เวทนามันหลอกหลอนให้เราต้องดิ้นรนเพื่อ ปฏิบัติตามกิเลสที่ตัวกิเลสเป็นผู้ยึดเหนี่ยวให้และจงรู้เท่าทันตัวกิเลส นั้น แล้วละการเอาเปรียบ สังคมเถิด เพื่อการละอกุศลมูลทั้งสามดังกล่าวมาแล้ว นั่นคือการละรากเงาของความชั่วและต้น ตอของความหายนะทั้งปวง

4. หลักพุทธพฤติกรรมที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านลบเป็นด้านบวก

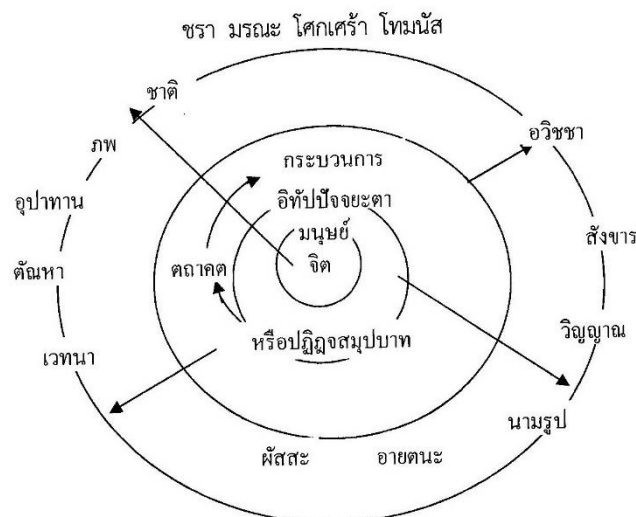
จากสภาพปฏิกิริยาทางพฤติกรรมที่กล่าวมาแล้ว โดยอ้างถึงสภาวะของจิต เจตสิกรูป ที่ถูกผูกมัดรัดตรึงให้มนุษย์ต้องดิ้นรน ต่อสู้ เพื่อชีวิตอยู่รอด ดังชาร์ลส์ ดาร์วิน (Darwin, Charles; Wallace, Alfred Russel, 1858: 46-50) ที่เขียนหนังสือปฐมภูมิของสิ่งมีชีวิต โดยอ้าง ถึงกระบวนการวิวัฒนาการของออร์กานิก และการปรับตัวตามสภาพแวดล้อม โดยต้องต่อสู้เพื่อ ความอยู่รอดโดยไม่มีที่สิ้นสุด จึงได้เสนอแนวความคิดที่ว่า “The struggle for the survival of

the fittest” (Robert K. Merton, 1957: 579) กระแสการกระแสนเพื่อการอยู่รอด เช่นเดียวกันกับนักปรัชญาจิตนิยมชาวเยอรมันชื่อ โรแบง เฮาเออ ที่กล่าว “มันเป็นบาปที่เกิดมาเพราะชีวิตเป็นทุกข์ แต่เราไม่ปฏิเสธชีวิต ถ้าจะข้ามลวงความทุกข์ได้มนุษย์จะต้องเข้าถึงกฎแห่งไตรลักษณ์คือความเป็น อนัตตาไม่มีตัวตน แล้วเข้าถึงสภาวะแห่งความว่างถาวร (นิพพาน) จึงจะพ้นทุกข์ได้” (Mrthur Schopenhaur & Henri Berson S.C.Frost Jr 1951:458, Daniel J. Brostein, 1964: 203) และเช่นเดียวกันกับทฤษฎีทางพุทธศาสตร์ที่เรียกว่าลักษณะที่อาศัยกันเกิดขึ้นเป็นลูกโซ่หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า อิทัปปัจจยตาหรือปฏิจจสมุปบาท (ส.ส.(ไทย) 15/554/198) ซึ่งหมายถึงภาวะที่มีสิ่งนั้น ๆ เป็นปัจจัยซึ่งหลักปฏิจจสมุปบาทนี้ ที่กล่าวไว้โดยสาระทั่วไป และกล่าวถึงกระบวนการของกฎพฤติกรรมโลก (the cosmic law) (พระมหาจินดา อาจารย์กุสโล, 2524: 56) ที่เกิดขึ้นกับมนุษย์โดยเฉพาะ เช่น

ก. ที่กล่าวเป็นสภาวะทั่วไป หรือ (epistemology)

- เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี
- เพราะสิ่งนี้เกิดขึ้น สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น
- เมื่อสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้ก็ไม่มีไป
- เพราะสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้ก็ดับไป

ข. กฎปฏิจจสมุปบาทที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนจากอิทัปปัจจยตา หรือความผูกพันของสัตว์โลกให้เป็นไปตามกระแสของจิตที่เป็นวิชาความไม่รู้ทำให้เกิดการติดยึดไม่รู้จักปล่อยวาง เลยกกลายเป็นกระแสแห่งความไม่ดับทุกข์ คือมีทุกข์ทางจิตทุกชั้นตอน กระบวนการสืบต่อและต่อเนื่อง เฮเกล ได้เสนอทฤษฎีสัมพัทธทฤษฎีต่อเนื่องโดยไม่มีที่สิ้นสุด Continuum Process แต่นำมาอธิบายในรูปของสังคมมนุษย์คือ

แผนภาพที่ 3.3: กฎปฏิจจสมุปบาทที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคน

จากกระบวนการสืบทอดของชีวิตนั้น เราจะพบว่า อวิชชาเป็นปัจจัยให้เกิดสังขารคือสภาพที่ปรุงแต่งคือกาย สังขาร ได้ลมเข้าลมออก วจีสังขาร คือสภาพที่ปรุงแต่งคือกาย สังขาร ได้แต่งลมเข้าลมออก วจีสังขาร คือสภาพที่ปรุงแต่งทางวาจาได้แก่ วิตก วิจารณ์ และจิตสังขาร คือ สภาพที่ปรุงแต่งใจ ได้แก่สัญญา และเวทนาคือความไม่รู้ 8 อย่างคือ

1. ไม่รู้ในทุกข์ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับความทุกข์
2. ไม่รู้ในทุกข์สมุทัย (สาเหตุของทุกข์)
3. ไม่รู้ในทุกข์นิโรธ (ไม่รู้จักดับทุกข์)
4. ไม่รู้ในทุกข์นิโรธ (ไม่รู้ในมรรควิธีที่จะดับทุกข์)
5. ไม่รู้ในส่วนอดีต (ที่ผ่านมา)
6. ไม่รู้ในส่วนอนาคต (ส่วนที่ยังมาไม่ถึง)
7. ไม่รู้ทั้งอดีตและอนาคต (ไม่รู้กระบวนการต่อเนื่อง)

8. ไม่รู้สภาวะธรรมของหลักปฏิจจสมุปบาท (ส.ส. (ไทย) 16/2/8) และอวิชชาเป็นปัจจัยทำให้เกิดสังขาร สังขารคือสภาพที่ปรุงแต่ง (อภ.สง (ไทย). 34/1067/272-712/281, อภ.วิ (ไทย). 35/926/490, ม.ม. (ไทย) 12/509/550), ส.สพ. (ไทย) 18/561/360) คือ

- 1) กายสังขาร กล่าวคือลมหายใจเข้าออก
- 2) วจีสังขาร หมายถึง สภาพที่ปรุงแต่งทางวาจา ได้แก่ วิตก วิจารณ์และ
- 3) จิตตสังขาร คือ สภาพที่ปรุงแต่งจิตได้แก่ สัญญา และเวทนา (ม.ม. (ไทย) 12/509/550), ส.สพ. (ไทย) 18/561/361) และสังขารและสังขารเป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป นามรูปเป็นปัจจัยให้เกิดอายะตนะ อายะตนะ 6 เป็นปัจจัยให้เกิดตณหา ตณหาเป็นปัจจัยให้เกิดอุปาทานการยึดมั่น ทำให้เกิดภพ (ที.ปา.(ไทย) 11/228/228, ม.ม.(ไทย) 12/498/539) คือ ภาวะของชีวิตสัตว์ ได้แก่

- (1) กามภพ คือภพของสัตว์ผู้แสวงกามทุกข์ คืออารมณ์ทางอินทรีย์ทั้ง 5
- (2) รูปภพ คือภพของสัตว์ผู้เข้าถึงรูปฌาน คือความรู้ที่เกิดจากสภาวะของการกำหนดรูปเป็นอารมณ์

(3) อรูปภพ ได้แก่ภพของสัตว์ผู้เข้าถึงอรูปฌาน คือ ความรู้ที่เกิดขึ้นโดยไม่กำหนดรูปและวิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดอุปทาน อุปทานคือความยึดมั่น ถือนั่นด้วยอำนาจกิเลส คือ (1) กามปาทาน ความยึดมั่นในกาม (2) ทิฏฐุปาทาน ความยึดมั่นในทฤษฎี คือความเห็น (3) สัมพัตูปาทาน ความยึดมั่นในหลักความประพฤติ ข้อปฏิบัติแบบแผน ระเบียบวิธี ขนบธรรมเนียม ประเพณี พิธีต่างๆ ที่กระทำสืบทอดกันมา หรือปฏิบัติไปตามกันอย่างมกมาย หรือนิยามว่าคลัง ศักดิ์สิทธิ์ ฯลฯ (4) อัตตวาทุปาทาน คือความยึดมั่นในวาทะว่าตัวตน คือความถือนั่น หรือสำคัญหมายว่ามีตัวตนที่จะได้ ที่จะเป็น จะมี จะสูญสลายถูกบีบคั้นทำลายหรือเป็นเจ้าของ เป็นนายบังคับบัญชาต่าง ๆ ได้ ไม่ได้เข้าใจถึงเหตุและปัจจัยที่มารวมกันเป็นตัวตน

ซึ่งเป็นเพียงสิ่งประชุมประกอบเข้าด้วยกัน (ที.ปา. (ไทย) 11/262/242, ม.ม. (ไทย) 12/156/132, อภิ.วิ. (ไทย) 35/963/506) อุปาทานเป็นปัจจัยให้เกิดชาติ คือสภาพของการเกิดดับของจิต ซึ่งเกิดแล้วดับ ดับแล้วเกิด คือความเกิดของอายตนะ ชาติเป็นปัจจัยให้เกิด ชรา มรณะ ได้แก่ ความเสื่อมสลายและความตายและความขาดชีวิตอินทรีย์

ซึ่งปฏิเสธสมุปาทานนี้ได้เป็นกระบวนการสืบต่อที่ไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งเริ่มต้นจากตัววิชา แล้วเป็นปัจจัยให้เกิดสภาวะความสืบต่อเป็นวัฏจักรที่ไม่มีสิ้นสุด ซึ่งนักปรัชญาจิตนิยมที่มีชื่อเสียงของชาวเยอรมันชื่อ เฮเกล (William S. Sahakian & M.L. Sahakian, 1966: 167) ได้สร้างทฤษฎีกระบวนการคอนติเนียม (continuum process) ชื่อเมื่อมีบทตั้ง (Thesis) แล้วมีบทแย้งหรือบทค้าน (Anti-thesis) แล้วเป็นบทสังเคราะห์ (Synthesis) แล้วเกิดสภาวะใหม่โดยไม่มีที่สิ้นสุด

เพื่อที่จะเห็นรูปแบบของกระบวนการทางพฤติกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน และวิวัฒนาการจากปฐมภูมิสู่การดับมอดของความต้องการโดยมีความว่าง ทสะภูมิโดยการศึกษากรณี (พระสูตร) ในสามแผนรปัญญา ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ถามสามแผนรดังต่อไปนี้ (คณาจารย์ สำนักพิมพ์เลี้ยงเชียง, 82)

- 1) เอกันนามะ กิง อะไรชื่อว่าหนึ่ง
สัพเพ สัตตา อาหารรัฐฐิติกา
สัตว์ทั้งหลายมีชีวิตอยู่ได้เพราะอาหาร
- 2) เทว นามะ กิง อะไรชื่อว่าสอง
นามะกิง นามัญจะ รูปปัญจะ
นามและรูป
- 3) ตีณิ นามะ กิง อะไรชื่อว่าสาม
ติสโส เวทนา
คือเวทนา
- 4) จัตตาริ นามะ กิง อะไรชื่อว่าสี่
จัตตาริ อะริยะสัจจานิ
คืออริยสัจสี่
- 5) ปัจจะนามะ กิง อะไรชื่อว่าห้า
ปัญจุปาทานักขันทา
คืออุปทานขันธ ห้า
- 6) ฉะ นามะ กิง อะไรชื่อว่าหก
ฉะอัชฌัตติตานิ อายตนะนา
คืออายตนะภายใน หก
- 7) สัตตะ นามะ กิง อะไรชื่อว่าเจ็ด

สัตตะ โพธมังคา

คือโพธมังค์ เจ็ด

8) อัญฐะ นามะ กิง อะไรชื่อว่า แปด

อริโย อัญฐคิกโก มัคโค

คืออริยมรรค 8

9) นวะระ นามะ กิง อะไรชื่อว่า เก้า

นวะระสัตตาวาสา

คือสัตตาวาส 9

10) ทะสะ นามะ กิง อะไรคือ สิบ

ทะสะหัง เคหิณ สะมันนาคะโต

อะระหาติ อุจจะตติ

คือผู้ประกอบด้วยองค์ 10 ท่านกล่าวว่าเป็นอรหันต์

อธิบายเนื้อหาสาระที่กล่าวมาแล้วเราจะพบว่า

1) อาหารหรือเศรษฐกิจมีส่วนสำคัญที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของมวลมนุษย์ ดังกับพุทธกล่าวไว้ว่า “ความหิวเป็นโรคอย่างยิ่ง” เพราะความหิวได้มีผลกระทบต่อพฤติกรรม ซึ่งเริ่มต้นจากวัยเริ่มแรกของชีวิต ถ้าขาดอาหารแล้วบุคคลย่อมไม่เจริญเติบโต ซึ่งเราเรียกว่าเป็นโรคขาดอาหาร (malnutrition) โรคขาดอาหารทำให้สุขภาพและจิตภาพไม่สมบูรณ์ อันมีผลต่อการเป็นอัมพาตทางสมอง ตาบอด โลหิตจาง กระดูกผุ และไม่เจริญเติบโต แม้ฝึกปฏิบัติทั้งหลายจะได้อดอาหารเพื่อความบริสุทธิ์ก็ตาม ถ้าขาดความพอดีทางร่างกายที่มีความต้องการแล้วย่อมเกิดสภาวะการขาดดุลยภาพ แล้วบุคคลนั้นจะไม่สามารถทำอะไรได้ และโรคทั้งโลกทุกวันนี้เป็นทุกข์อย่างมหาศาลเพราะ อาหารนี้ และเช่นฆ่า แ่งแย่ง ซึ่งกันและกันในโลกทุกวันนี้เพราะผลของการหาอาหารมาเลี้ยงครอบครัวตน และประเทศชาติการทุ่มเทงบประมาณทางการทหารและเทคโนโลยีก็เพื่อการป้องกันและการแสวงหาการเอาเปรียบซึ่งกันและกันของชาวโลก เพราะฉะนั้นอาหารจึงเป็นปฐมพฤติกรรม เพราะได้กลายเป็นปัจจัยอันดับหนึ่งซึ่งรวมทั้งอาหารจิตและอาหารกาย

2) พฤติกรรมที่ยุ่ยากอันดับสอง คือ นามและรูป เพราะนามและรูปนั้นเจริญเติบโตเพราะอาหาร ถ้าขาดอาหารแล้วย่อมไม่มีชีวิตดังกล่าว แต่เมื่อมีชีวิตแล้วนามคือจิตได้เป็นตัวแปรในการแสดงออกทางพฤติกรรมและเป็นผลให้รูปแสดงออกตามเจตจำนงของจิต ความเดือดร้อนและการเอาเปรียบกันของคนในโลกนี้เกิดขึ้นเพราะเงื่อนไขทางจิตถ้าจิตได้รับการอบรมบ่มนิสัยดีย่อมเป็นประโยชน์ต่อตนและสังคม ถ้าหากไม่สามารถควบคุมจิตของตนได้โดยการปฏิบัติตามมติของความต้องการทางจิต โดยไม่นำพาต่อจริยธรรมแล้วเราย่อมเป็นทุกข์

และทุกข์ได้กลายเป็นอาการของโรคจิตนานาชนิด จึงกล่าวได้ว่านามรูป จึงเป็นความสำคัญอันดับสอง

3) ความสำคัญอันดับสามคือ เวทนา เราจะพบว่า เวทนาคือ สภาวะของจิตที่ไปกระทบต่ออารมณ์ จิตนั้นย่อมมีเวทนา เช่นดังกรณีของโลกธรรม 8 คือเรื่องของโลก ความเป็นไปตามคติธรรมตา ซึ่งหมุนเวียนมาหาสัตว์โลก และสัตว์โลกหมุนไปตามนั้น (อง. อภฺรฺก. อ. (ไทย) 23/96/159) ซึ่งมีดังนี้

(1) ลาภ	ได้ลาภมีลาภ
(2) อลาภ	เสื่อมลาภ สูญเสีย
(3) ยส	ได้ยศ มียศฐานันดรศักดิ์
(4) อยส	เสื่อมยศ
(5) นินทา	ติเตียน
(6) ปลั่งสา	สรรเสริญ
(7) สุข	ความสุข
(8) ทุกข์	ความทุกข์

ซึ่งสภาวะดังกล่าวได้มีผลและอิทธิพลต่อ เวทนา คืออารมณ์ที่ไปกระทบกับสภาวะนั้น ๆ และความทุกข์นั้น ถ้าพิจารณาตามปฏิจจสมุปบาท ในข้อที่ 12 คือ ชรา มรณะ โสกะปริเหวะ คือ เกิดทุกข์อันมีความเกรงกลัวต่อความแก่ ความตาย จึงเป็นทุกข์ คร่ำครวญไม่ยอมยกประสพสภาวะนั้น ๆ จนคนในสมัยนี้มีพฤติกรรมแปลก ๆ เช่นผู้หญิงไปจ้างศัลยกรรมแต่งหน้า ทำจมูก โดยซื้อซีโครงผู้ชายมาทำฉีดฮอร์โมนเข้าไปในร่างกายบางส่วนเช่น ถันหน้าผาก และดึงหนังหน้าให้เต่งตึงโดยไม่ยอมแพ้ความชรา หลายคนได้รับผลกระทบจากการทำศัลยกรรมเหล่านี้อย่างมาก นี่คือการสภาวะของเวทนาที่ต้องการรักษารูปเอาไว้ไม่ให้เปลี่ยนแปลง เขาหาเข้าใจกฎของธรรมชาติในข้อที่ว่า “อนิจจา วต สังขารา” สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง เมื่อเกิดขึ้นแล้วต้องเสื่อมไปเป็นธรรมดา ดังนั้นเวทนาจึงเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอันดับสาม

4) ความสำคัญอันดับ 4 คือ อริยสัจสี่ คือความจริงอันประเสริฐคือ

(1) ทุกข์ คือสภาพที่เป็นทุกข์ บีบคั้น ขัดแย้ง บกพร่อง ขาดแก่นสารและความเที่ยงแท้ ได้แก่ ขาดิ ชรา มรณะ การพลัดพรากจากสิ่งที่รักที่ชอบใจความปรารถนาไม่สมหวัง

(2) สมุทัย เหตุแห่งทุกข์ ได้แก่ กามตัณหา ความอยากได้กามคุณ ภวตัณหาความทะยานอยากในภาวะของตัวตนที่จะได้อย่างใดอย่างหนึ่ง และวิภวตัณหา ความต้องการอยากพรากพ้นไปจากความเป็นไปอย่างใดอย่างหนึ่งที่ไม่ปรารถนา (อง. ฉก.อ. (ไทย) 22/377/494 อภ.วิ. (ไทย) 35/933/494) (หลีกเลี่ยงจากอารมณ์ที่ไม่ต้องการ)

(3) นิโรธ ความดับทุกข์ ภาวะที่กำหนดดับดับสิ้นไป การการณเข้าถึงการกำจัดอวิชชา ไม่ถูกยึดไม่ติดข้องหลุดพ้น สงบ อิสระ ฯลฯ

(4) มรรค คือข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ได้แก่ มรรค 8 คือทางสายกลางซึ่งสรุปลงในไตรสิกขา คือ ศีละ สมาธิ จิตใจมีสติมั่นคงคือจิตเป็นอันหนึ่งและ พุทธิปัญญา (วิมพา.(ไทย) 4/14/18, ส.ม. (ไทย) 19/1665/528, อภิ. วิ.(ไทย) 35/145/127) คือปัญญาที่รู้เท่าทันสภาวะการของทุกข์ ทั้งปวง และดับทุกข์ที่เกิด จากกายเวทนา และจิตเวทนาได้ ดังนั้นความจริง 4 ประการ จึงสามารถนำไป พัฒนาเงื่อนไขของ 1) ปัญหาคือทุกข์ และ 2) รู้เหตุแห่งทุกข์ 3) การดับทุกข์หรือปลดทุกข์ลงไปได้ จัดสามทุกข์จากตนและสังคมไม่ได้แล้ว

4) เลือกทางสายกลาง เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทุกข์ลงให้ได้ด้วยอาศัย มรรค 8 ที่สรุปได้ 3 คือ มีศีล มีสมาธิ และมีปัญญาของสังคมได้

5) อะไรคือพฤติกรรมอันดับ 5 ความสำคัญอันดับ 5 คือการยึดมั่น ถิ่นมั่นในขันธ 5 คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ซึ่งการยึดมั่นดังกล่าวทำให้มนุษย์ถือดี ยกตนข่มท่าน ยึดติดในตัณหา ของกู แล้วก่อปัญหาทั้งอย่างหยาบและอย่างละเอียด

6) พฤติกรรมอันดับ 6 คือการยึดมั่นถิ่นมั่นใน รูป เสียง กลิ่น รส กายสัมผัส และอารมณ์ว่าเป็นสภาวะแท้เที่ยงตียึด หลงใหลและแสวงหาสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวมาบำรุงบำเรอ ตนเองและคณาญาติของตนจนเกิดการสะสมแต่กลุ่มของตนอย่างมหาศาล ย่อมนำหายนะมาสู่สังคม โดยการทำลายคุณธรรมทางสังคม ทำลายระบบการแบ่งปันที่เป็นธรรมนั้นคือการทำลายล้างอารยธรรมของชาติ เพราะการสะสมของพวกเขาย่อมเป็นการผลักดันความทุกข์ยากให้แก่เพื่อนร่วมชาติที่ยากจนอย่างมหันต์

7) พฤติกรรมอันดับ 7 คือโพชฌงค์ 7 คือธรรมที่เป็นหลักแห่งการรู้รอบพุทธิปัญญา (ที.ปา. (ไทย) 11/327/264, อภิ.วิ. (ไทย) 35/542/306) คือ

- (1) มีสติ ความระลึกได้
- (2) ธัมมวิจยะ การค้นคว้าวิจัยสภาวะของสภาวธรรม (วิจัยหาเหตุผล)
- (3) วิริยะ มีความเพียรพยายามไม่หยุดยั้ง
- (4) ปีติ ความอิ่มใจ พอใจ และเบิกบานใจ ไม่ว่าจิตจะกระทบอารมณ์ชนิดไหน
- (5) ปัสสัทธิ ความสุขุม สงบกายสงบใจในการเผชิญกับสภาวะของปัญหา
- (6) สมาธิ มีจิตใจตั้งมั่น แน่วแน่ในการประกอบกิจการงานทุกชนิด นั่นคือ การรู้จักพัฒนาจิตโดยการวิเคราะห์อารมณ์ของจิต คนมีสมาธิย่อมทำงานให้ สำเร็จได้ทุกเมื่อ
- (7) อุเบกขา มีจิตใจเป็นกลางเพราะการเห็นตามความเป็นจริง ไม่เอนเอียงและเดือดร้อน

เมื่อเวทนามาเยี่ยมกลาย โดยไม่ติดยึดเกี่ยวกับการครหานินทาว่าร้ายต่าง ๆ จากสภาวะธรรมแห่งการรอบรู้นั้นย่อมนำบุคคลให้เข้าถึงความรู้อันยิ่งใหญ่และความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ในชีวิตของบุคคล

8) พฤติกรรมทางสายกลาง 8 ประการคือ

(1) สัมมาทิฐิ เห็นชอบได้แก่ ร้อยยัสจ 4 หรือเห็นไตรลักษณ์คือ ทุกข์ สภาวะทุกอย่างมี ทุกข์ อนิจจัง สภาวะทุกอย่างไม่เที่ยง อนัตตา สภาวะธรรมทั้งหลายไม่มีตัวตน ซึ่งคำว่าอนัตตา นั้นได้เป็นทิวาษาของนักวิทยาศาสตร์ชาวยุโรปอเมริกา ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งนิวตัน ได้สร้างทฤษฎีที่ว่า “สสาร พลังงาน ไม่สิ้นไปจากโลก” ซึ่งทำให้ศูนย์ค้นคว้าพุทธศาสตร์ที่สมาคมโพธิที่ลอนดอน อินเดียได้กล่าวว่า อนัตตา ย่อมเป็นไปไม่ได้ การบรรจุความว่างโดยไม่มีรากของต้นหา คือ รากะ โทสะ โมหะ ไม่มี ตามพุทธศาสตร์ทฤษฎีนั้นไม่มี แต่เมื่อ อเมริกาทิ้งระเบิดปรมาณูที่ฮิโรชิมา กับนางาซากินั้น ทำให้ไอส์ไตน์ ยกย่องหลักพุทธศาสตร์ว่าเป็นปรากฏการณ์ที่สนับสนุนหลักการของนิพพานโดยแท้ เพราะปรมาณูที่ทิ้งไปแล้วไม่มีระเบิดปรมาณู (เนก ธนะศิริ, 2529: 10) ซึ่งทำให้นักปราชญ์ยุโรปตื่นตากับหลักพุทธทฤษฎีดังกล่าว

(2) สัมมาสังกัปปะ ดำริชอบ ได้แก่ การข่มตน ความไม่พยายาบท และความไม่เบียดเบียน โดยอาศัยพฤติกรรมสามประการดังกล่าวมาเป็นปฐมฐานในการดำริให้ถูกต้องโดยมีการคิดที่เป็นระบบทั้งทางนิรนัยและอุปนัยของแต่ละปัญหาที่พบ

(3) สัมมาวาจา ได้แก่ การเจรจาชอบ ได้แก่ จีสุจจริต 4

(4) สัมมากัมมันตะ คือ การปฏิบัติชอบ (กระทำ) โดย กาย วาจาใจ

(5) สัมมาอาชีวะ คือ การเลี้ยงชีวิตชอบ ไม่ประกอบกิจการงานที่เป็นมิฉฉาชีพคดโกงต่อตนเองและสังคม โดยยืนหยัดอยู่กับการเลี้ยงตนและครอบครัวโดยอาศัยวิถีทางอันสุจริต ไม่ก่อบาปกรรมทำเข็ญแก่บุคคลอื่น ไม่แสวงหาเงินโดยวิธีอันไม่ชอบธรรมเช่นการขาย ผิ่นกัญชา สุรา ตั๋งบ่อน หม่าสัตว์ตัดชีวิต โค่นป่าไม้ ลักขโมย กอบโกยธรรมชาติมาเป็นของตนเอง (อง. จตุกก. (ไทย) 21/69/69)

(6) สัมมาวายามะ คือ ความพยายามชอบ ได้แก่ ปาธาน 4 (ความพยายาม) คือ

1. สังวรปาธาน เพียรพยายามระวังความชั่วที่ยังไม่เกิดขึ้น ไม่ให้เกิดขึ้น (เช่น ไม่โกง ไม่ฉฉฉา ฯลฯ)

2. ปหานปาธาน เพียรพยายามละความชั่วที่เกิดขึ้นแล้วให้หมดไป (โดยทุจริต ไม่ทุจริตอีกต่อไป)

3. ภาวนาปาธาน คือมีความเพียรพยายามสร้างคุณความดีที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น

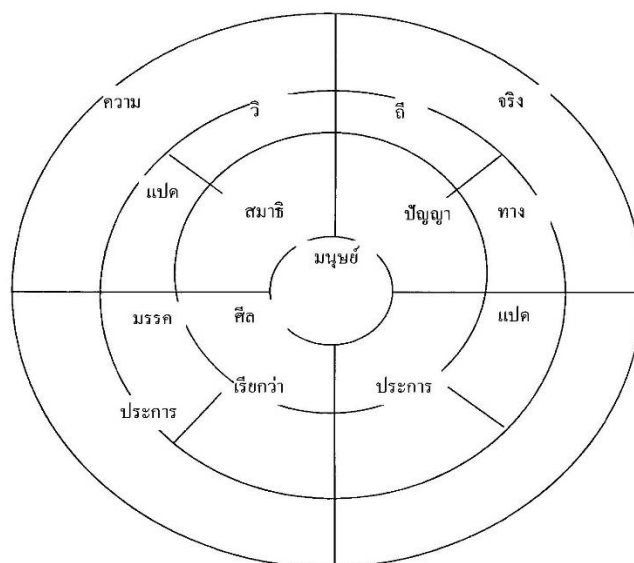
4. อนูรักขนาปาธาน คือเพียรพยายามรักษาคุณความดีที่มีอยู่แล้วให้ไปบุลย์ยิ่ง ๆ ขึ้น

(7) สัมมาสติ ระลึกชอบ ได้แก่ สติปฐฐาน 4 คือการตั้งจิตให้พัฒนากายให้รู้เห็นตามความเป็นจริงคือ

1. กายานุปัสสนา สติปฐฐาน การตั้งสติกำหนดพิจารณากายให้รู้เห็นตามความเป็นจริงว่าเป็นแต่เพียงกายไม่ใช่สัตว์บุคคลเราเขา โดยมีการกำหนดหลักการต่าง ๆ เช่น

- อริยาบถ
- 1.1 อานาปานสติ กำหนดลมหายใจ หนึ่งอริยาบถ กำหนดรู้เท่าทัน
 - 1.2 สัมปชัญญะ สร้างความรู้สึกตัวในการเคลื่อนไหวทุกอย่าง
 - 1.3 ปฏิกูล มนสิการ พิจารณาส่วนประกอบของร่างกายที่ไม่สะอาดที่
รวมอยู่ในร่างกายนี้
 - 1.4 ธาตุมนสิการ พิจารณาร่างกายของตนสักว่าเป็นธาตุแต่ละอย่าง
รวมกันเข้าเท่านั้น
 - 1.5 นวสีวลิกา พิจารณาซากศพในสภาพต่าง ๆ อันเปลี่ยนสภาพไป 9
ระยะเวลาโดยให้เห็นสภาพธรรมดาของร่างกายคนอื่นก็มีสภาพเหมือนร่างกายของเรา
 2. เวทนานุปัสสนา สติปัฏฐาน คือการตั้งสติกำหนดพิจารณาเวทนาให้รู้
เห็นตามความเป็นจริงว่า เป็นเพียงเวทนาไม่ใช่สัตว์ บุคคล ตัวตน เราเขา โดยรู้เวทนาที่เป็นสุข
เป็นทุกข์ เฉยๆ เป็นเพียงสภาวะที่ผ่านเข้ามาและจากไป
 3. จิตตานุปัสสนา สติปัฏฐาน คือการตั้งสติกำหนดพิจารณาจิตให้รู้เห็นตาม
ความเป็นจริงว่าเป็นแต่เพียงจิต ไม่ใช่สัตว์ บุคคล เราเขา มีสติรู้แจ้งว่าจิตของตนมีราคะ ไม่มี
ราคะ มีโทสะ ไม่มีโทสะ มีโมหะ ไม่มีโมหะ เศร้าหมอง หรือผ่องแผ้ว ฟุ้งซ่านหรือเป็นสมาธิ
 4. อัมมานุปัสสนา สติปัฏฐาน การตั้งสติกำหนดพิจารณาธรรมให้รู้เห็นตาม
ความเป็นจริงว่าเป็นเพียงธรรมไม่ใช่สัตว์บุคคล เราเขา มีสติรู้ชัดในธรรมทั้งหลาย คือ นิเวธ 5
ขันธ 5 อายตนะ 12 โพชฌงค์ 7 และอริยสัจ 4 ว่าคืออะไร เป็นอะไร มีตัวตน หรือไม่เกิดขึ้นและ
ดับไปหรือตามสภาพความเป็นจริงของมันอย่างนั้น (พระราชวรมนี (ป.อ. ปยุตฺโต), 2543:106-
107)

ดังนั้นโครงสร้างทางพฤติกรรมของมวลมนุษย์ จึงประกอบด้วยรูป ดังนี้

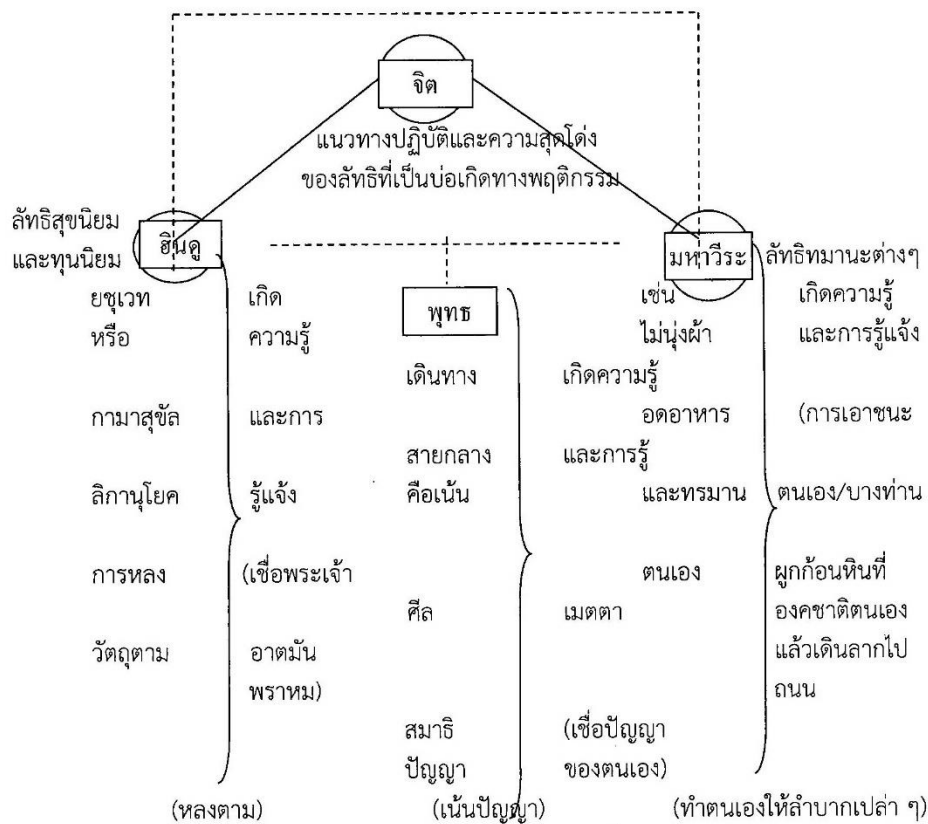

แผนภาพที่ 3.4 : โครงสร้างที่ชี้นำแนวทางพฤติกรรมของมนุษยชาติ
(ปรับปรุงจากมรรค อริยสัจ 4 และมรรค 8)(ดร.บุญทัน ดอกไธสง, 2528:69)

(8) สัมมาสมาธิ มีสมาธิดี ซึ่งได้แก่ ความรู้ 4 ประการ (ฌาน) (ม.ม.ไทย) 12/102/72) คือ

1. ปฐมฌาน มีองค์ 5 คือ วิตก วิจาร์ ปิตติ สุข เอกัคคตา
2. ทุตติยฌาน คือ ปิตติ สุข เอกัคคตา
3. ตติยฌาน คือสุข เอกัคคตา
4. ฌาน 4 คือ อุเบกขา เอกัคคตา

จากมรรค 8 คือทางสายกลางที่จะนำมนุษย์ไปสู่ความสำเร็จในชีวิต คือการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่เอน(โค้ง) ไปทางใดทางหนึ่งมากเกินไป คือไม่หนักไปทาง กามาสุขลลิกานุโยคคือหนักในทางกามหรือวัตถุนเกินไป และอัสติกลมัตฐานุโยค คือการทำตนให้ลำบากเปล่า เช่น การอดอาหาร การทรมานตนเอง เช่น ลัทธิของมหาวีระคือการไม่นุ่งผ้า การถอนขนออกจากร่างกายโดยแปลงตาล และการนอนบนหนาม หรือการเพ่งมองดูพระอาทิตย์จนตาบอด จึงถือเป็นทางแห่งการรู้แจ้ง แต่ขณะเดียวกัน ลัทธิฮินดู ที่เกี่ยวกับฤคเวท ที่กล่าวไว้ในยชุเวทที่เกี่ยวกับการบูชาโยญโดยการเอาชีวิตของคน สัตว์ ฆ่าบูชาเทพเจ้าเจ้าแม่กาสิ เพื่อความบริสุทธิ์ของผู้ครองนคร หรือเป็นการถ่ายโทษซึ่งพุทธศาสตร์ไม่เห็นด้วยในการกระทำทั้งสองดังกล่าว (ดร.บุญทัน ดอกไธสง, 2528:71) คือ

แผนภาพที่ ๓.๕ : แนวทางปฏิบัติและความสุดโต่งของลัทธิที่เป็นบ่อเกิดทางพฤติกรรม^{๓๐}

ถ้าใครได้ยื่นหยัดพัฒนาจิตใจของตน โดยอาการกำหนดรู้สภาพของปัญหา คือทุกข์ (statement of problems) และสภาพของปัญหานั้น (สมุทัย) (diagnosis of the origin) แล้วเลือกทางเข้าไปแก้ไขปัญหานั้น ๆ (นิโรธ) (prognosis of its antidote) มรรคคือทางเลือกที่ถูกต้องที่สุด เพื่อการแก้ปัญหานั้น จึงประกอบด้วยมรรค 8 ซึ่งสรุปเป็นความปกติในชีวิตและการทำงาน (ศีล) ความมุ่งมั่นในการประกอบกิจการงานอาชีพด้วยความจริงใจ ตรงเวลา ไม่ฟุ้งซ่าน และอุทิศตนโดยทำงานเพื่อผลของงานคือ (สมาธิ) และทิวฐานดังกล่าวได้นำไปสู่การเพิ่มพูนและพัฒนาปัญญา เพื่อนำเอาพุทธิปัญญานั้นไปแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนและสังคม จึงสมตามพุทธภาษิตที่ว่า “นัตถิ ปัญญา สมาอาภา” (ส.ส. (ไทย) 15/13/13) ไม่มีแสงสว่างใดเทียบเท่าแสงแห่งปัญญา และตัวปัญญา หรือ Epistemology คือมาตรฐานที่สำคัญในพฤติกรรมการศึกษาในหลักพุทธศาสตร์ ได้กล่าวไว้ว่า หัวใจของพุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ทำดีละความชั่ว และทำใจเป็นสมาธิด้วยปัญญา ศีลของเทวดา คือ มีสัจจ สติปัญญา คำว่าเทวดา คน พรหมณ์ พรหม เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เป็นเรื่องของคนในภาษาธรรม และภพทั้ง 9 นี้คือ อารมณัฏฐฐานโดยใช้ อารมณัฏฐนั้นเป็นอารมณั คำว่ามนุษย์ สัตว์ หมายถึง บุคคลเช่นเดียวกันเพราะฉะนั้น สัตว์ คน เทวดา พรหมณ์ คือคนที่มีอารมณัจิตหยาบละเยียดต่างกัน นี่คือการพัฒนาการทางวิทยาศาสตร์ทางจิต โดยไม่มีพฤติกรรมมอมเมาอะไรเลยในหลักวิทยาศาสตร์ทางใจนี้นั้นคือทางเอกของพุทธศาสตร์ คือเน้นการแก้ไขปัญหาชีวิตและปัญหาสังคมโดยปัญญา โดยไม่เชื่อในโชคแรง หรือเงื่อนไขภายนอกเช่นเทพเจ้าว่าจะมาช่วยตัวเราได้ ปัญญาเท่านั้นคือแนวนโยบายหลักของการทางพุทธศาสตร์

9) อะไรคือ 9 ซึ่งหมายถึงภพ (คือลักษณะของอารมณัที่จดจ่ออยู่) (ที.ปา. (ไทย) 11/354/341)

1. มนุษย์ เทวดา (ผู้เจริญ) ที่มีสัญญาต่างกัน มนุษย์และ วินิปาติสัตว์บางพวก (สัตว์ที่ตกอยู่ในอบาย) คำว่าสัตว์หมายถึงผู้ยังมีกิเลสคูกคามอยู่
2. มีกายต่างกัน มีสัญญาอย่างเดียวกัน เช่นเทวดาและพรหม ผู้ได้ปฐมฌาน (กายและสัญญาใช้แทนคำว่าเทวะผู้เจริญและพรหมผู้มีเมตตา)
3. สัตว์มีกายอย่างเดียวกัน มีสัญญาต่างกัน เช่นผู้เจริญ อารมณั อาภัสสระ (แสงสว่างเป็นอารมณั)
4. สัตว์บางพวกมีกายอย่างเดียวกัน มีสัญญาอย่างเดียวกัน เช่น ผู้เจริญ (เทวดา) ผู้เจริญอารมณั (สุกกัณหา)
5. สัตว์พวกไม่มีสัญญา ไม่เสวยอารมณั เช่นผู้เจริญอารมณั สัญญีสัตว์ (สัญญา)
6. สัตว์ผู้บริกรรมอารมณัไม่มีสิ้นสุด อากาโส อนน โท
7. สัตว์ผู้บริกรรมวิญญาน ไม่มีที่สิ้นสุด วิญญาน อนนุต
8. สัตว์ผู้ถึง อากิณญัญญตนะ คือ ภาวนา ความสิ้นสุดไม่มี นต ติ กิณญ

9. สัตว์ชั้นแนวสัณยัตนะ ที่ปริกรรมว่า นีสงบ นีประณิต (เอตฺ สนตฺ ปณิตฺ)
ที่กล่าวมาทั้งหมด 9 ข้อนั้น เป็นเรื่องของอาร์มณวิปัสสนา (คำว่า สัตว์ หมายถึง ผู้คนผู้
ปฏิบัติธรรม)

10) อะไรคือ 10 คือการละธรรมที่มัดสัตว์โลกไว้กับทุกข์ (อง.ทสก.(ไทย) 24/13/21)
คือ (สังโยชน์ 10) คือ

1. กามราคะ	ติดในกามคุณ
2. ปญฺฆะ	ความกระทบกระทั่งใจ หงุดหงิดใจ
3. ฆานะ	ความสำคัญตน ถือตนว่าเป็นนั่นเป็นนี่ (หลงตน)
4. ทิฏฐิ	ความเห็นผิดหรือทฤษฎีผิด (ยึดทฤษฎีผิด ๆ)
5. วิจิกิจฉา	ความสงสัย
6. สีสัพพตปราคาส	คือความถือพรตถือความม่งมาย ถือตามๆ กันไป
7. ภาวะราคา	การยึดติดในภพ (หรือการติดกับสภาพที่ที่อยู่)
8. อิสสา	ความริษยา
9. มัจฉริยะ	ความตระหนี่
10. อวิชชา	ความเขลา

ซึ่งสังโยชน์ทั้งสิบประการดังกล่าว ถือว่าเป็นสภาวะที่ผลักดันให้มนุษย์ติดอยู่กับโลก
แต่ถ้าหากใครละสังโยชน์ 10 ได้ บุคคลนั้นถือว่าเป็นผู้รู้แจ้งแล้วซึ่งภาวะผูกพันได้ และเป็นทีละ
แล้วซึ่งกิเลสเหล่านั้น จึงเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมว่า คือมีจิตว่างชื่อว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมสะอาดหมด
จด และบรรลุเป้าหมายสูงสุดในชีวิต และย่อมอุทิศตนเพื่อรับใช้สังคม โดยไม่เรียกหากสิ่งตอบ
แทน ซึ่งสังโยชน์ดังกล่าวได้แบ่งเป็นสังโยชน์เบื้องต้น คือหยาบ 5 อย่างคือ

ก. สังโยชน์อย่างหยาบ

- 1) สัตตกายทิฏฐิ ความเห็นว่า รูปเวทนาสัญญาสังขารเป็นของเรา โดยมีอาการ
ยึดมั่น ถือมั่น
- 2) วิจิกิจฉา ความสงสัย ความลังเลใจในความดี และการทำประโยชน์ให้แก่
สังคมส่วนร่วม
- 3) สีสัพพตปราคาส คือ ความม่งมายหรือนิยมว่าขลัง ศักดิ์สิทธิ์ ถือฤกษ์ถือยาม
ถือพิธีกรรม ลงเลข ปลุกเสก

4) กามราคะ ความยินดีในกาม

5) ปญฺฆะ ความหงุดหงิดใจ อะไรมากระทบจิตตนไม่ได้

ข. สังโยชน์อย่างละเอียดคือ

6) รูปะราคะ ความติดใจในอารมณ์อันประณีต

7) อรูปะราคะ ความติดใจอรุปรธรรม

8) มานะ การถือตน หลงตน ยกตนเอง ถือดี

9) อุทัจจะ ความฟุ้งซ่าน

10) อวิชชา ความไม่รู้จริง ความหลง

ทฤษฎีทางพฤติกรรมที่กล่าวมาทั้ง 10 ข้อนั้น ได้เป็นการสรุปถึงสาระที่เป็นจริงของมนุษย์โลกที่ถูกผูกพันโดยอาหารโดยจิตใจตนเอง และโดยกิเลสตัณหา แต่งตั้งอริยะสัจ 4 เป็นต้นมาแนววิชาทฤษฎีพุทธนี้ได้อธิบายถึงหลักวิชาการที่จะพัฒนาพฤติกรรมของตนเองโดยอาศัยหลักธรรมดังกล่าวถ้าหากบุคคลใดมีความสามารถเข้าใจสภาวะธรรมดังกล่าวอย่างถ่องแท้ และไม่ติดยึดอยู่กับ วงจรของกิเลส เขาได้ชื่อว่าเป็นผู้รู้เท่าทันตัวอวิชชา แล้วตัวเขาเองก็ย่อมมีแต่จิตที่จะอุทิศตนเพื่อการพัฒนาและการช่วยเหลือส่วนรวมโดยปราศจากการเบียดเบียนบุคคลอื่น และสังคม รวมทั้งผู้บรรลุนิพพานดังกล่าวจะไม่เป็นผู้สะสมและกอบโกยสิ่งสมสมบัติของชาติแก่ฝ่ายตน คนเหล่านั้นย่อมมีศักยภาพแห่งคุณค่าเพื่อสังคมโดยแท้

4. สรุป

การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมมนุษย์นั้น เพื่อเน้นให้เห็นคุณค่าทางจิตใจที่ถูกโครงสร้าง ที่ไม่พัฒนาทางจริยศาสตร์มากระทบแล้วหักเหพฤติกรรมมนุษย์ ให้เบี่ยงเบนออกไปจากคุณค่าทางศีลธรรม โดยการถือกลุ่มพวกพ้องตนเอง โดยยึดตัวเองเป็นสรณะ สถาบันฝึกอบรมความรู้ และวิชาชีพทั้งหลาย ได้กลายเป็นจุดสะท้อนให้เห็นความไม่เป็นตัวของตัวเอง ยืนหยัดอยู่กับการรับใช้กระบวนการทางจิตที่ตนได้รับอบรมสั่งสอนมาก การยึดถือพิธีโมโหยัตะวันตกมากไป ทำให้เราติดค้างอยู่กับภาพพจน์ของอารยธรรมต่างชาติ มากกว่าความเป็นจริงที่นำมาประยุกต์ใช้ในสังคมเราเอง แหล่งจริยธรรมดั้งเดิมของเราได้กลายเป็นวัตถุที่ยืนท่าทลายโลก โดยไม่ให้คุณค่าอะไรทางจิตใจ ผู้เฒ่าสถานโบราณเหล่านั้นยึดรูปแบบแผนวิทยาท้องถิ่น ไม่พยายามมองดูพุทธิฐานวิทยาที่แท้จริง ศตวรรษแล้วศตวรรษเล่าเรายืนอยู่กับภาพเก่า บุคคลที่ไม่เปลี่ยนแปลง ย่อมล้าหลัง เพื่อโครงสร้างเก่าเหมาะสมกับยุคสมัยเก่า การที่จะนำเอารูปแบบเก่า ๆ ทุกอย่างมาปรับใช้กับยุคสมัยย่อมไม่สร้างตัวปัญญาอะไรเลย การเป่าเสกปุกละเลขยันต์ และวัดวาอาราม มหาศาลไม่สามารถรักษากรุงศรีไว้ไม่ให้ถูกเผาได้ อยากรู้ความหมายและการปฏิญาณตนอื่น ๆ มันไม่ได้ช่วยเยาวชนไทยให้ดีขึ้น ควรจะเน้นการสอนความจริงเช่นการเสียสละการให้อภัย การทำตนเพื่อส่วนรวม การรักษาของสาธารณะไม่ให้สกปรก และการมองเห็นเนื้อหาการเรียนการสอนและการปฏิบัติให้เป็นวิทยาศาสตร์ คือตัวธรรมที่มีแต่การสร้างสรรค์โดยไม่มีการทำลาย นั่นคือที่มาของการสร้างพื้นฐานทางพฤติกรรมอันเป็นวิทยาศาสตร์ทางจิต

ส่วนสำหรับการวิวัฒนาการพฤติกรรมและผลกระทบทางพฤติกรรมนั้นเน้นจิตของมนุษย์ที่ถูกย้อมโดยโลภะ โทสะ โมหะ แล้วตัวกิเลสดังกล่าวได้เป็นสิ่งสร้างสรรค์ และทำลายส่วนมากแล้วความไม่พอดีของจิตใจที่ถูกแวดล้อมด้วยกิเลสดังกล่าว ได้กลายเป็นการเอาเปรียบ

สังคมและการทำลายธรรมชาติอย่างมหาศาลเพียงเพื่อสร้างความร่ำรวยให้แก่ตนเอง และกลุ่มตน และสภาวะดังกล่าว ได้กลายเป็นเส้นขนานระหว่างความดีที่ปฏิเสธคำสั่งของกิเลส และความชั่วที่ปฏิบัติตามกิเลสจนเกินไป ซึ่งบางครั้งเขาฆ่าเพื่อธรรมชาติเพราะความโลภ และวางแผนเช่นฆ่าผู้บริสุทธิ์เพียงเพื่อต้องการยึดอำนาจ โดยใช้ชีวิตผู้บริสุทธิ์เป็นเชื้อเพลิงเพียงเพื่อตนมีอำนาจ และสภาวะความทุกข์ได้กระจายไปกระทบต่อผู้อ่อนแอในสังคม และการจ้างมือปืนไปเช่นฆ่าบุคคลอื่นที่ขัดผลประโยชน์กัน พฤติกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นเพราะมนุษย์ในชาติและสถาบันทางสังคม ไม่ได้พัฒนาเรื่องคุณค่าของจิต แต่ตรงกันข้าม ผู้มีอำนาจได้มีส่วนเสริมสร้างอาชญากรรมขึ้นมาเองและเป็นเรื่องเสียหายเป็นอย่างยิ่ง ที่แม้แต่บุคคลเป็นเจ้าหน้าที่พิทักษ์สันติราษฎร์ได้กลายมาเป็นทาสน้ำเงิน แล้วเช่นฆ่าบุคคลที่ตนไม่เคยมีความบาดหมางใจกันมาก่อน และมือปืนทั้งหลายใครเป็นคนสร้างขึ้น ใครเป็นผู้อุดหนุน และใครเป็นผู้คุ้มครอง และบ่อยครั้งผู้ได้รับเงินเดือนมาจากหยาดเหงื่อแรงงานอันเป็นภาษีอากรของประชาชน แล้วยังเช่นฆ่าประชาชนผู้มีบุญคุณอีก และพฤติกรรมดังกล่าวนี้ ประเทศไทยเราจะต้องหาทางแก้ไขโดยด่วน และการแก้ไขที่สำคัญคือการแก้เรื่องพฤติกรรมทางจิต ที่บ้าน โรงเรียนและที่ทำงานโดยรีบด่วน มิฉะนั้นแล้วประเทศเราชาวพุทธก็จะมีลักษณะเหมือนเมืองพระเจ้า คืออิตาลีโดยมีการเช่นฆ่ากันอย่างมากโดยไม่สนใจ ศาสนาที่ท่านโป๊ปสั่งสอนเลย เพราะคนยังเช่นฆ่ากันโดยทวิจิตฐานและฐานทางผลประโยชน์นั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. สรุปสาระสำคัญความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-ญี่ปุ่น. นนทบุรี, 2011.
- คณาจารย์สำนักพิมพ์เสียงเชียง. สิบสองตำนาน (ฉบับบาลี). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสียงเชียง. ม.ป.ป.
- เฉก ธนะศิริ. การพัฒนาความสุข: การปฏิบัติธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักงาน กทม, 2529.
- บุญทัน ดอกไธสง. การบริหารเชิงพุทธ. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์, 2528.
- พระมหาจินดา อาจารย์กุสโล. ศาสนาปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: ประยูรวงศ์จำกัด, 2524.
- พระราชมุนี (ป.อ. ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2543.
- Darwin Charles. Wallace. Alfred Russel. On the Tendency of Species to form Varieties. and on the Perpetuation of Varieties and Species by Natural Means of Selection, Journal of the Proceedings of the Linnean Society of London. Zoology 3, 1858.

- Mrthur Schopenhaur & Henri Berson S.C.Frost Jr. **Introduction to western Philosophy**. New York: Pames & Noble, 1951. Daniel J. Brostein. at. al. **The basic Problem of Philosophy**. New Jersey: Prentice-Hall, 1964.
- Robert K. Merton. **Puritanism. Pietism & Science in Social theory and social structure**. New York: the Free Press, 1957.
- William S. Sahakian & M.L. Sahakian. **Ideas of the Great Philosophers**. New York: Barnes & Noblebooks, 1966.